

SPORTOVNÍ KNIHOVNA GLOBUS sd. 86.

ŠERM KONČÍREM

Napsal

Mistr šermíř ROBERT TVARŮZEK

býv. lektor šermu university a vysoké školy technické v Brně

2. doplněné vydání

Ydalo Moravské nakladatelství, B. Pištlák, Brno.

SPORTOVNÍ KNIHOVNA GLOBUS

ŠERM KONČÍREM

ROBERT TVARŮZEK

SVAZEK 6-7

Publikace Moravského nakladatelství
B. Pištělák, Brno, Veveří 8.
Číslo 349

Napsal: Robert Tvarůžek • Název díla: Šerm
končífem • Vydalo: Moravské nakladatelství,
B. Pištělák, Brno, Veveří 8, roku 1947 • Vydání
II. • Vytiskl Globus, Brno, Veveří 8 • Náklad
3000 výtisků • Cena 20 Kčs brož.

Úvod.

Toto stručné pojednání o moderním šermu končífem je prvotinou v naší šermířské literatuře.

Obsahuje stěžejné prvky a pravidelné sestavy, které jsou základem dalšího vývoje šermířova a šermířského umění vůbec.

Připomínám, že výrazy „*výhyb*“, „*přetlak*“, „*odraz*“ atd., mají ráz zevšeobecnující; těchto pojmů je tolik, že je nesprávné přiznati jim název určitého výkonu.

Číslice v závorkách poukazují na výkony, které byly již popsány.

I.

Pojem šermu.

Umění šermovati znamená bojovati. Šerm je boj dvou protivníků, opatřených stejnými bodnými nebo sečnými zbraněmi, při němž se všechny morální, duševní a fysické síly rozvíjejí a dokonale využívají. Boj ruční zbraní je tedy oceněním nejvzácnějších statků lidstva. 1

Jeho základním pravidlem je: *soka zasáhnouti a nedati si ublížiti.* 2

Toto heslo se nedá vždy prakticky provésti.

V každém boji zmocňují se nás dva různorodé pocity: *energie útočná a pud sebezáchovy.* Vrozenou inteligencí a rozumným pěstěním šermířského umění 3

můžeme vliv těchto jevů do určité míry stupňovati.

Energie útočná proměňuje se v útok; tento je funkcí vůle, duševní síly, odvahy a ráznosti. Snaha útok z pudu sebezáchovy odraziti se jeví jednak v útoku samém, jímž soka dříve napadneme než on nás, nebo v instinktivních pohybech útoky odrážejících — v krytech.

Úspěch a vítězství v boji zaručují: vyspělejší schopnosti duševní a rozhodnější projev vůle, dokonalé ovládání zbraně a šermířským cvičením dobře propracované tělo.

Pěstováním šermu vytríbená vyšší úroveň morální, duševní a fysická nemůže zůstat bez rozhodujícího vlivu na výsledek existenčních bojů v nebezpečných úsecích života.

II.

Popis končíře.

Končír (fioretto, fleuret, rapír) je cvičnou zbraní pro šerm kordem. Jest zbraní pouze bodnou, schopnou útoku i obrany; má s kordem stejný tvar, je však o mnoho lehčí. Výcvik končířem je základem šermířského umění vůbec a výbornou přípravou pro šerm šavlí; doporučuje se proto, aby byl cvičen před šavlí. Pro svou lehkost otvírá nevyčerpatelnou studnici jednoduchých i složitých sestav.

Končír se skládá: z čepelě a koše. Čepel je asi 90 cm dlouhá, čtyřhranná, u koše silnější a pružná; její tenčí naráží otupěným hrotem do odkrytu, střed čepelě odráží sokovu zbraň ze v bodnice a hrubí s číškou kryje útoky.

Součástky koše jsou: oblá číška a přička, které jsou sceleny *spojkami*; nad přičkou je *rukojeť* a nad ní *hlavice*, našroubovaná na *kořen* čepele. Mezi číškou, měkkou vložkou opatřenou, a přičkou je zploštělá část čepele, kterou nazýváme *násadkou* (*ricasso*).

Těžiště zbraně.

- 6 Těžiště končíře má být na hrubí čepele asi 4 cm od číšky. Takto vyvážený končíř podporuje řízení a ovládání zbraně.

Uchopení, držení a ovládání zbraně.

- 7 Držice končíř levou rukou za hrubí čepele s košem dolů obráceným, *uchopíme* jej takto: vtlačíme pravý poloměr přičky do prohlubiny pravé ruky mezi palcem a ukazovákem, vsuneme tento s prostředním prstem do číšky pod násadku a přitiskneme jej ohbím mezi prvním a druhým článkem k násadce tak, aby se zároveň dotýkal vložky v číšce. Prostředníček zaklesne se prvním článkem do pravého úhlu, který svírá násadka s levým poloměrem přič-

ky. Palec přiložíme na vrchní plošku násadky asi 1 cm od číšky; prsteník a malík obejmou rukojeť nad přičkou.

Po takovém uchopení spočívá rukojeť při kloubu zápěstním mezi oběma dlanními břišci, čímž osa zbraně se stává jednotnou s prodlouženou osou pažní.

Tlakem palce a ukazováku tvoří se potřebná výslednice síly a směru; jimi se řídí hrot a přesnost všech pohybů útočných i obranných. Konečky těchto dvou prstů se nesmějí nikdy spojit, neboť potom se zbraň správně nevede a vedení přejde na prst prostřední.

Prostřední prst udržuje končíř v ruce, protože se nedá pro jeho tíži jen palcem a ukazovákem ovládnouti.

Účelnou součinností všech prstů a správným tlakem prsteníku s malíkem na rukojeť podporuje a doplňuje se pevnost a jistota celkového *držení*.

Ovládání končíře podléhá citovým potřebám a vyžaduje naprosté lehkosti nejen ruky v zápěstí, nýbrž i uvolnění kloubů pažních. Toporné a ztrnulé držení paže (zvláště v kloubu ramenním) je největším

škůdcem ovládání hrotu. Ztrnulost brzdí též rychlost výkonu. Pamatujeme, že i napjatá paže je vždy měkkou a povolnou.

Polohy ozbrojené pěsti a její umístění.

9 Při útočných a obranných výkonech může být ozbrojená pěst různě otáčena nebo umístěna.

Při otáčení pěsti je směrodatným znakem příčka končiče. Uchopte zbraň s dlaní nahoru obrácenou.

1. Poloha *dlaňová* — příčka vodorovná, dlaň obrácena nahoru.

2. *Hřbetní* — příčka vodorovná, hřbet nahoře.

3. *Malíková* — příčka svislá, hřbet směruje nalevo.

4. *Dlaňová příční* — příčka vlevo dolů, palec nahoře.

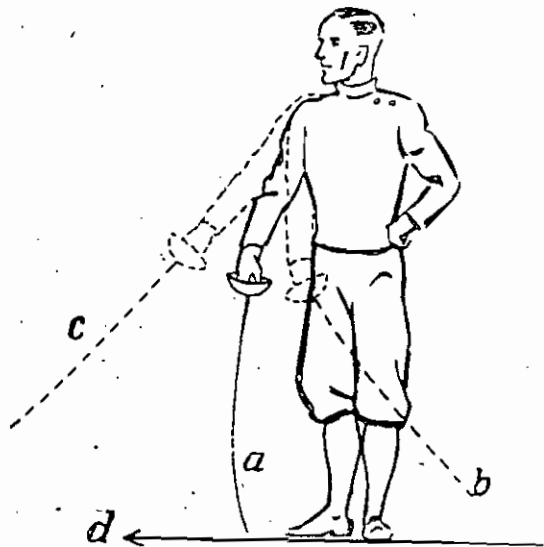
5. *Hřbetní příční* — příčka vpravo dolů, palec vlevo.

10 *Umístění:* Nezaměňujte toto s předešlým otáčením, které se děje pouze kolem podélné osy paže. V některé z těchto poloh může být pěst různě umístěna:

1. Pěst *vpravo povýš* (obr. 1a-PV) je ve výši pravého ramene a před ním ve svislé rovině e f. Přitom může být paže napiata nebo pokrčena.

2. Pěst *vpravo poníž* (obr. 1a-PN) je poněkud níže v téže rovině před pravým spodním žebrem.

3. Je-li odchýlena pěst trochu doleva od

Obr. 1. Sraz, ab — obyčejný; c — při volném šermu; d — směrnice.

roviny k levému rameni (úzký profil!), nalézá se *vlevo povýš* (obr. 1a-LV).

4. Položíte-li pěst k okraji levého boku před levé spodní žebro, nachází se *vlevo poniž* (obr. 1a-LN).

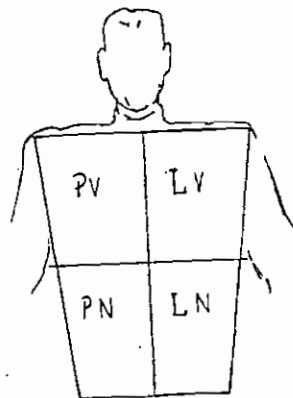
Sraz.

11

Ze stoje spatného vykonáme sraz čtvrtobratem vlevo: nohy svírají pravý úhel a jsou napjaty, tělo vzpřímeno,

pravá strana těla je v profilu obrácena k domnělému soku, levá paže připázena. Končíř postavíme před sebe tak, aby hrot s čepelí na levou stranu vypouklou se dotýkal země před špičkou pravé nohy a napjatá paže abv směřovala šikmo dolů. Rukojeť vyčnívá u malíku z ruky, poloha pěsti malíková. Zrak upíráme přes rameno kupředu.

Jiný postoj srazový: (obr. 1-b) pěst před

Obrázek 1a.

stehnem, hrot čepel na zemi za špičkou levé nohy. Sraz k volnému šermu: podobá se výzvě vnější sklopné (obr. 1-c).

Směrnice.

Myšlená přímka, prodloužená od špičky pravé nohy ke špičce pravé nohy sokově, nazývá se *směrnici*. Na ní se šermíři pohybují (obr. 1-d).

12

Terč, strany.

Pro všechny útoky je *terčem* trup těla od kyčelních kostí až po kosti klíční, hlavu a paži vyjímajíc (obr. 2 a b c d).

13

Rozpůlíme-li šermířův terč v čelném postoji svislou rovinou (obr. 2 e f), nazýváme pravou stranu jeho *vnější* (obr. 2 AC) a levou, odvrácenou půli *vnitřní* (obr. 2 BD).

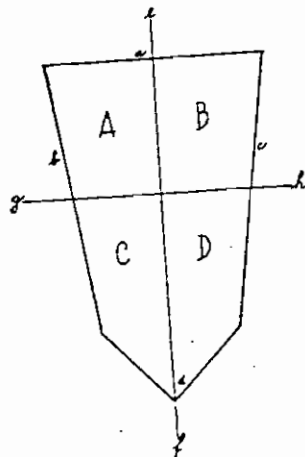
14

Protneme-li terč ve výši prsní bradavky rovinou vodorovnou, vznikne strana *vrchní* (obr. 2 AB) a *spodní* (obr. 2 CD).

15

Z toho pak plyne, že máme na terči tyto čtyři strany: *vnější vrchní*, *vnitřní vrchní*, *vnější spodní* a *vnitřní spodní* (obr. 2 ABCD).

13

a b c d — terč; e f —
svislá rovina; g h —
vodorovná rovina; z —
prásečk rovina;
AC — strana vnější;
BD — strana vnitřní;
AB — strana
vrchní; CD — strana
spodní; A — strana
vrchní vnější; B —
strana vrchní
vnitřní; C — strana
spodní vnější; D —
strana spodní vnitřní.

Obr. 2.
Terč a strany v čelném postoji
(theoreticky).

Vbodnice.

- 16 Zvědneme-li ze srazu napiatou paží zbraň v poloze dlaňové a s umístěním vpravo povýš do polohy vodorovné tak, aby paže a zbraň byly v poloze souběžné ke směrnici a aby hrot čepele směřoval na prsa sokova (obr. 3 PV-m), octli jsme se ve *vbodnici vrchní*. Tato vymezuje se směrnici *svislou rovinu* (obr. 3 e f), která

zmenšuje odkryt vnější, nás chrání a soka ohrožuje.

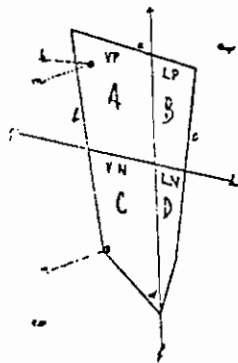
Otočíme-li pěst v této svislé rovině do polohy hřbetní a současně ji snížíme do umístění vpravo poníž tak, aby hrot mířil na pravý bok sokův, provedli jsme *vbodnici spodní* (obr. 3 PN-n). *Vbodnici spodní* můžeme provést při stejném umístění paže v poloze dlaňové.

Obě mohou pak býti vnější nebo vnitřní (podle polohy protivníkovy zbraně). Hrot i pěst udržujte při *vbodnicích* přesně v rovině e f.

Odkryty.

Rozdělení stran na terči bylo theoretické. Přikročme k této věci prakticky, kdy patříme na soka z profilu a se zbraní v ruce. Tu vidíme z obr. 3, že se svislá rovina e f pošunula k okraji vnější strany a zúžila jí, právě tak jako profil s odvráceným levým ramenem zmenšil stranu vnitřní. Toto opatření je nutné, abychom vnější stranu — bližší sokovi — chránili proti jeho nástrahám. Přitom dbejme toho, abychom umístili ozbrojenou pěst a hrot čepele přesně ve svislé rovině e f. Potom jsme zabezpečeni nejen proti útoku sokovu, nýbrž

vbodnice spodní (též směr bodu spodního); PV — p — výzva vnější vztýčná (terž); LN — s — výzva vnitřní vztýčná (kvart); PN — r — výzva vnější sklopná (sekond); LV — v — výzva vnitřní rovná (cerdele).

Obr. 3.

Šermířův profil ve srazu (prakticky).

ho i ohrožujeme. To se děje zmíněnou již vbodnicí a střehem (o tomto viz bod 23).

Jakmile však odstraníme hrot zbraně z těchto výhodných opatření (ze svislé roviny), přešli jsme do poloh (viz bod 37), které nás už nechraní a soka neohrožují. Otevřené části terče lákají soka k útočení do nechraněných stran, které se nyní zo-

a b c d — terč; e f — svislá rovina; g h — vodorovná rovina; z — průsečík rovin; VP — pěst vpravo povýš; PN — pěst vpravo poníž; LV — pěst vlevo povýš; LN — pěst vlevo poníž; A — odkryt vrchní vnější; B — odkryt vrchní vnitřní; C — odkryt spodní vnější; D — odkryt spodní vnitřní; k — umístění hrotu na střehu; m — umístění hrotu ve vbodnici vrchní; n — umístění hrotu ve vbodnici spodní; PV — k — střeh; PV — m vbodnice vrchní (též směr bodu vrchního); PN — n —

vou odkryty. Nabývají nestejných rozměrů a určujeme je podle polohy zbraně. Rozdělení na obr. 3 není již směrodatné.

Je-li část zásahné plochy vlevo od vlastní polohy končiče, vznikne odkryt vnitřní (vrchní nebo spodní, obr. 3-BD); odkryt vnější (vrchní neb spodní) se utvoří přemístěním zbraně na vnitřní stranu trupu (obr. 3-AC).

Nad zbraní umístěnou před vnější spodní částí terče otvírá se odkryt vrchní (vnější nebo vnitřní, obr. 3-AB), pod polohou končiče je odkryt spodní (vnější nebo vnitřní, obr. 3-CD).

Body směřují do průsečíku (obr. 3-z) obou rovin a jsou podle polohy zbraně vnitřní, vnější, vrchní nebo spodní.

Rozstup.

Vzdálenost šermíře od sebe dělicí slove 18
rozstup (*mensura*). Zasáhne-li soka bez 19
výpadu, pouhým náponem paže, jsme
v rozstupu *těsném*. Je nebezpečný a nutí
ke krčení paže a nejistému hrotu. Soka za-
sáhne výpadem z rozstupu *středního* a
provedeme-li postup a výpad, abychom 20
soka stihli, jsme v rozstupu *správném* neb 21
volném.

Jisté odhadování vzdáleností rozstupo-

vých patří k nejpřednějším vlastnostem šermířovým. Opatrnost a nejasnost počínů protivníkových odkazuje nás vždy do rozstupu správného, abychom nebyli překvapeni a včas další jednání zařídili.

Pozdrav.

Ze srazu zdravíme nejprve:

22 1. Soka: Přeš vbodnici zvedáme zbraň v poloze dlaňové kolmo vzhůru, až předloktí se zbrání a nadloktí tvoří pravý úhel, pak se vrátíme do vbodnice.

2. Pozdrav vlevo: Zvedneme hrot do pravého úhlu jako dříve a napneme paži se zbrání směrem kupředu a vlevo.

3. Pozdrav vpravo: Odtud otočíme pěst do polohy hřbetní příční (hrot výš než pěst) a přesuneme zbraň napjatou paži vpravo vpřed.

Pozdrav můžeme provést také takto:

1. Zvedáme hrot tak, že ve vbodnici pokrčíme paži tak, aby loket přišel před bok a pěst před rameno. Zápěstí je pevné, zbraň a předloktí tvoří jednu přímkou. Navrát do vbodnice.

2. Zvedáme hrot obdobně, paži ale napneme směrem kupředu a vlevo.

3. Zůstává stejné.

Pozdrav sledujeme pohledem a lehkým

předklonem trupu. Zdravíme vždy bez kukly na hlavě.

Zdravíme ovšem jedním, nikoliv oběma způsoby.

III.

Střeh.

Na střehu zaujímáme výhodný postoj a 23 dáváme soku nejmenší odkryt; střehový postoj dovoluje nám každý útočný nebo obranný pohyb ihned rychle a lehce provést.

Střeh je východiskem pro všechny výkony a proto snaha, abychom měli vždy jistý a správný střeh, jest nejpřednější podmínkou krásného šermu.

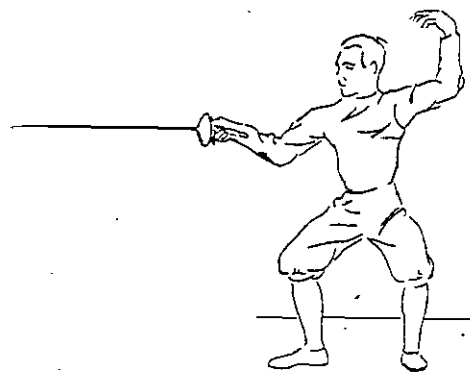
Ze srazu zvedneme zbraň do vbodnice a levou rukou upažíme; pak podřepneme a postavíme pravou nohu dopředu na směrnicí tak daleko, až koleno této stojí nad středem pravého chodidla a levé koleno nad stejnojmennou špičkou. Pravou paži mírně skrčíme, loket vtlačíme dovnitř, pěst v poloze dlaňové příční je vpravo povýš a o něco níže než rameno. Čepel směřuje přímo vpřed, příčka vlevo dole.

Obr. 4. Střeh (profil).

obou nohou; při pohybech nutno ji však přenášeti. Kolena vytlačujeme na vnější strany a utvrzujeme tak pevnost střehovou. Trup je nenuceně vzpřímen, kříž prohnut, levé rameno vtlačeno nazad a ve stejné výši s pravým; zrak upřen na soka. Na střehu vládne pocit lehkosti, volnosti a jistoty. Zvláště upozorňuji, aby se pravé rameno nikdy nezvedalo.

Podloktí levé paže se zvedne obloukovitě nahoru. Nohy jsou ohnuty v úhlu 120° a vzdálenost jejich od sebe se řídí výškou těla. Příliš úzkým střehem nezíská střeh žádoucí pevnosti a je-li rozpětí nohou příliš veliké, ztrácíme pohyblivost, protože všechny svaly okolo kloubů se příliš napínají. Tíže těla spočívá na

Obr. 5. Střeh (se strany).

Popsaný právě střeh nazýváme střehem *vnějším vrchním*; hrot brání vnitřní a pěst vnější stranu.

Ze střehu se vrátíme do srazu přírazem pravé nohy k levé paži a upažením obou ruk; pak skloníme zbraň do známé polohy ve srazu nebo do jiné nenucené polohy k pohovu.

IV.

Pohyby těla.

Bez důkladného *propracování těla* a 24

zvláště svalů pažních a nožních nemůžeme s dobrým výsledkem a zároveň oku lahodícími pohyby zbraň ovládati. Účelem průpravy těla je uvolnění kloubů, utužení a přizpůsobení skupin svalových jednotlivým výkonům šermířským. Tělo se stane jen denním cvikem pružnějším, ohebnějším, vytrvalejším a zároveň poslušným vykonavatelem vůle. Cvikem dosáhneme též toho, že pohyby nohou budou úplně neodvislé od pohybů paže.

Každý počin šermířův měj ráz měkčnosti, pohyblivosti a volnosti, bez níž není pohybů ani pružných, ani rychlých a ucelených.

Tam, kde je tvrdost a topornost, je zároveň nejisté vedení, prodlení a ztráta času. Šerm je tím ladnější, čím menší je spotřeba síly.

Všechny pohyby buďtež nacvičeny napřed beze zbraně a vždy na směrnici. Nejprve odděleně, pak též na levou stranu. Vydatně podporují šerm: plavání, lehká atletika a tenis. Přílišné pěstování tenisu je ale na závadu, poněvadž šerm vyžaduje měkké a uvolněné zápěstí, kdežto tenis sleduje jiný cíl.

D ř e p á n í.

Děje se na střehu; podřepneme co nejníž, aniž chodidla zvedáme, a vytlačujeme kolena na vnější stranu. Potom zvedneme tělo na střeh a cvičení opakujeme. Trup je kolmo vztyčen; dřepání podporuje stálost a pevnost střehu.

25

P o s t u p.

Krátí rozstup. Ze střehu vykročíme pravou nohou kupředu (asi půl kroku) a poté postoupíme levou s lehkým podupem o vzdálenost výkroku na střeh.

26

Při cvičení postupu se doporučuje, aby levá noha došlápla na vnější stranu chodidla. Tím se žák učí míti levé koleno ve správné poloze.

Pohyb pravé nohy začíná špičkou její, ne kolenem. Nohy nešíneme po zemi.

O d s t u p.

Zvětšuje rozstup. Napneme levou nohu a zakročíme na směrnici, nohu po dopadu na zem ihned skrčíme a zabereme pravou nohou správný střeh.

27

Postup i odstup vykonáme rychle a bez kolísání, zvedání nebo klesání trupu; tíže těla se nepozorovaně přenáší na nohu, kte-

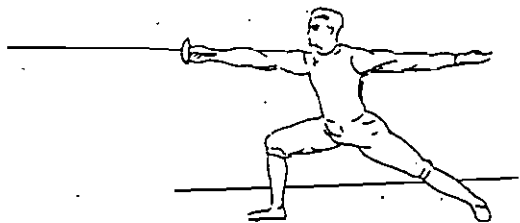
rá pohyb nezačíná. Šířka střežová budiž po každém pohybu udržována.

28

V ý p a d.

Nejdůležitější pohyb, který zprostředkuje útok. Je rychlý a neočekávaný, bez předchozího rozkyvu. Vypadneme na jednu dobu. Hybná síla je utajena v kolenním kloubu levé nohy. Napneme energicky tuto a vymrštíme současně pravé bérce z kolena na směrnici kupředu. Levé chodidlo zůstává celé na zemi a pravá noha dopadá napřed patou, potom špičkou na zem. Pravé koleno je kolmo nad patou.

Trup se příliš nepředklání; levé chodidlo se neopírá vnitřní hranou; špička levé nohy je obrácena dovnitř. Trup a levá noha svírají tupý úhel. Čím jsou boky níže, tím je výpad delší. Ramena udržujeme ve

Obr. 6. Výpad (bod).

24

stejně výši. Levá paže náponem předloktí se upaží.

N á v r a t n a s t ř e h.

29

Nezdařil-li se útok, pak nutno rychle od soka se vzdáliti. To se děje návratem na střeh; smrštíme levé koleno a odrazíme se současně pravou nohou od země. Nikdy se nesmíme vracet do střežu s napjatou levou nohou! Nezvedejme těla a trup nezaklánejme. Levé předloktí se vznese nad hlavu.

K l e c á n í

ve výpadu podporuje pevnost a délku výpadu. Zvedáme nepatrným náponem pravé nohy trup a tlačíme levý bok k pravé patě. Levá noha je stále napjata. Cvičení se několikrát opakuje. i na levou stranu.

30

P o s t u p a v ý p a d.

Podle způsobu, jakým se postup a výpad při útoku spojuje a v jakém ruchu za sebou následují, rozeznáváme: *postupku* (patinando) a *výřit* (ballestra).

Postupka je energický pohyb těla kupředu, při němž postup a výpad skoro úplně splývá. Mezi postupem a výpadem

31

25

není přestávky. Pohyb tento tají v sobě něco plíživě opatrného. Pro rozmanitost útoků je ruch postupky při každém útoku jiný a přece ucelený.

Vykročíme pravou nohou jako při postupu a ohnutou levou postoupíme s důrazným podupem na střež (ne až k patě pravé nohy), při čemž energii do podupu vloženou zužitkujeme k okamžitému náponu a výpadu. Trup setrvá za pohybu ve stejné výši, nezvedá a nepředklání se. Ruch, v němž se pohyb správně vykonal, dá se znázorniti rytmem: ráz — dva, tři, při němž je doba druhá nejvíce slyšitelná.

32 *Výřít* je tatáž sestava, avšak o mnoho rychlejší a rozhodnější. Postup se nahradí plochým přízemním skokem, který začíná odrazem levé nohy a vymrštěním pravého bérce. Bezprostředně pak následuje bleskorychlý výpad.

Plochý přízemní skok (předskok) nutno ovšem cvičit samostatně a teprve když ho ovládáme, spojíme s výpadem.

Na zemi slyšíme dva krátké údery, tělo se nahne kupředu, protože tímto pohybem chceme rozhodně zasáhnout. Výřít působí jen jako překvapení a pro svou rychlost nedovoluje složitými útoky útočiti, nýbrž jen krátkými a včasnými.

Dvojitý výpad.

Jsouce ve výpadu, postavíme levou nohu — aniž trup zvedáme — s lehkým podupem na střež a opět vypadneme.

Následující cvičení doporučuji cvičit tehdy, až žák předešlé cviky dokonale ovládá.

Postup a odstup obkrokem, odskok.

Postup a odstup můžeme provést také obkrokem. Při postupu obkrokem postavíme ze střežu levou nohu před pravou a pravou následujeme na správný střež.

Odstup obkrokem: pravou nohu opřeme špičkou za levou patu a levou zakročíme na pravidelný střež. Pohyby tyto vyžadují, abychom setrvali napořád ve stejné výši střežové. Vztyk je zbytečný, protože ruší celistvost pohybu.

Chceme-li se vzdáliti co nejrychleji od soka, zabíráme správný rozstup *odskokem*.

Obnovy útoku — přibod (rimessa). Žák provede výpad. Levá noha zůstává celým chodidlem na zemi, vypjatá, a výpad se prodloží tím, že z pravého kolena provedeme ještě jeden, pochopitelně krátký výpad.

Dvojitý výpad viz text (radoppio).

Obnova postupkou nebo výřitem (riprera d'atacco).

Výpad, levou nohou na střeh a připojit postupku neb výřit.

V.

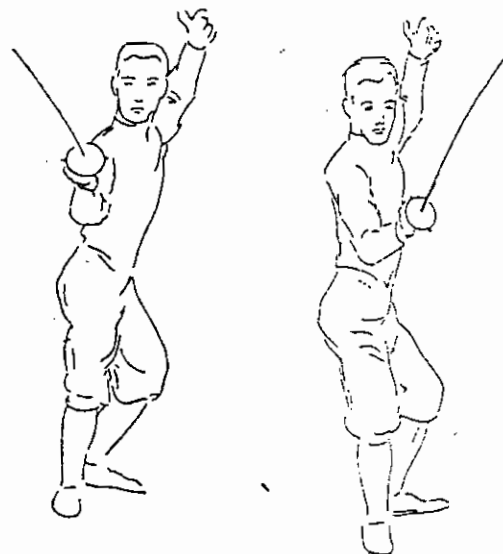
○ výzvách (invito).

- 38 Na střehu a ve vřodnici jest hrot namířen přímo na soka, nachází se tedy před středem vlastního terče ve svislé rovině ef. Provedeme-li nyní pohybem paže nebo záručím střeh s takovou polohou pěsti a hrotu, která více nebo méně otvírá některý odkryt a láká tím protivníka k útoku, tu nazýváme takový střeh *výzvou*.

Tyto výzvodové střehy mají svou ustálenou polohu a jsou čtyři:

- 39 1. *Výzva vnější vztyčná* (Terz); otočíme pěst do polohy hřbetní příční, současně vztyčíme hrot na vnější stranu směrem k levému uchu sokovu. Chrání odkryt vnější vrchní, otvírá vnitřní a spodní vnější (obr. 7).

Častěji se užívá terz v poloze dlaňové (ve francouzské škole se nazývá sixt). Stejně umístění paže, poloha pěsti dlaňová, příčka vodorovná. Cvičíme však pouze jeden způsob, nikdy oba dva.

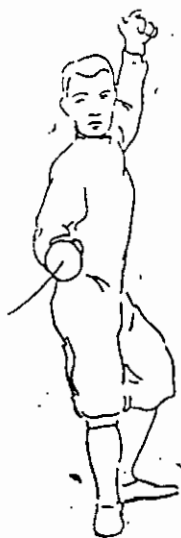
Obr. 7. Výzva vnější vztyčná. Kryt vnější vztyčný.

Obr. 8. Výzva vnitřní vztyčná. Kryt vnitřní vztyčný.

2. *Výzva vnitřní vztyčná* (Quart); otočíme pěst do polohy dlaňové příční, paži skrčíme do tupého úhlu s loktem k pravému boku lehce přimknutým a podloktí přeneseme před vnitřní stranu; pěst v poloze vlevo poníž je asi píď před levým bo-

41 kem; poloha čepele: vztyčná, hrot vlevo od pravého spánku sokova. Chrání odkryt vnitřní a obnažuje odkryt vnější (obr. 8).

3. *Výzva vnější sklopná* (Second): se současným otočením pěstí do polohy hřbetní přešíneme napjatou paží před pravý bok; pěst vpravo poníž, poloha zbraně mír-

Obr. 9. Výzva vnější sklopná. Kryt vnější sklopný.

Obr. 10. Výzva vnitřní rovná. Kryt vnitřní rovný.

ně sklopná, hrot ve výši levého boku sokova; paže se zbraní tvoří mírně nakloněnou rovinu; chrání odkryt spodní vnější a otvírá odkryty vrchní (obr. 9).

4. *Výzva vnitřní rovná* (Cercle): paže se napne a přešine s pěstí v poloze dlaňové příční a vlevo povýš před vnitřní odkryt tak, že paže tvoří se zbraní od ramene až po hrot přímku; hrot asi píd od pravého ramene sokova. Chrání odkryt vrchní vnitřní a otvírá odkryty spodní (obr. 10).

Second a cercle se též často provádí s paží mírně pokrčenou. Cvičíme však, jak již dříve řečeno, pouze jeden způsob.

Měníme-li výzvu z rozstupu správného s připojeným postupem, pak vykonáme napřed pohyb zbraní a potom bez přerušování souvislosti pohyb těla.

Při výzvách nenastane nikdy důcit (styk) čepelí.

VI.

Body.

Kde není odborného učitele, rozdělí si 43 cvičenci úlohu cvičitele a žáka střídavě sami. Význam tohoto opatření je v tom: cvičitel přizpůsobuje se pohybům žakovým, udržuje rozstup, opravuje chyby, které

lépe vidí než žák, a protože nepracuje tak intenzivně jako žák, také si odpočine, aby mohl unaveného žáka vystřídati. Začínajte vždy pomalu po zralé úvaze nácvičného predmetu a vyhovujte všem podmídkám, aby se cvik zdařil.

- 44 Nejjednodušším prvkom útočným do výzevných poloh je *prostý bod*. Bod je náraz hrotu do odkrytu. Prúsečík rovin udává směr bodu (obr. 3 m). Potřebuje málo času i prostoru, proto je možné při správném provedení sokův kryt předejít. Nejkratší cesta do odkrytu vede ovšem ze vbodnice a střehu. Body provádíme z neprostého klidu a v pravý čas, když pozornost sokova ochabuje. Začíná vždy náponem paže a hrotem, pak teprve připojuje se výpad. Všecky jednotlivosti působí účinně jen tehdy, když byly současně, plyně a rychle na jednu dobu bez přerušeni uskutečněny. Jednou provždy: hrot předchází každý pohyb vůbec.

Tento zdánlivě lehký výkon tají v sobě nesmírně obtížný problém, který jedině úporným cvikem a studiem nutno řešiti. Vyžaduje vytrvalosti a pile, neboť potřebná hladkost a rychlost se hlásí teprve po

dokonalé soucinnosti zbraně a pohybu těla (výpadu).

Nezvyšujte nikdy rychlosti, dokud neovládáte výkon technicky správně.

A nyní si ještě představme, že většina složitých sestav a úkolů končí tímto bodem. Celé umění šermířské závisí na mistrném ovládní tohoto bodu.

Na počátku výcviku vykonáme ze střehu bod na dvě doby:

1. *Nábod*: Napneme paži, otočíme současně pěst do polohy dlaňové a namíříme předklonem trupu hrot do odkrytu.

2. *Dobod*: Dobodneme s výpadem. Aby dobod byl pružný, zvedneme po dopadu hrotu do terče pěst nepatrně výše, aby byla vpravo povýš. Oblouček čepele se vypne k pravému rameni sokovu. Hledíme nalevo od pěsti.

Ještě jednou opakují: hrot musí zasáhnout vždy dříve, než pravá noha dopadne na zem!

Na střeh se vrátíme podle bodu 29. Hrot je neustále namířen na soka; teprve na hotovém střehu paži pokrčíme.

Po tomto nácviku provedeme bod do výzev sokových najednou. Při výkonu upozorňují na malý rozdíl umístění pěsti,

45 kterou se přiblížíme vpravo nebo vlevo proti zbrani sokově, abychom se jí nenabodli. Tato odchylka jest velmi důležitá a nazývá se *odporou* (oposicí). Tento stav tvoří se v okamžiku do bodu tupým úhlem, který svírá útočná zbraň a paže. Vrchol úhlu že obrácen vždy proti zbrani sokově. Odporu nekonejme velikou, aby se délka bodu nezkracovala. Nejlépe vynikne odpora při přebodech (bod 88).

Útočíme:

- 46 1. Bodem *vnitřním* (vrch.) — odpora vlevo — do výzvy vnější vztyčné;
2. bodem *vnějším* (vrch.) — odpora vpravo — do výzvy vnitř. vztyčné;
3. bodem *vrchním* (vnitř.) do výzvy vnější sklopné;
4. bodem *spodním* (vnějš.) do výzvy vnitřní rovné.

Body spodní se provádějí též pěští v poloze hřbetní.

- 47 Jelikož máme jeden bod a jediné místo v odkrytu (obr. 2 mezi m — n), kam směřuje, jest jeden a týž bod podle výzevné polohy zbraně jednou vnitřní, po druhé vnější atd.

VII.

Kryty.

48 Každý pohyb, jímž odrážíme nepřátelský útok, nazýváme *krytem*. Tedy i únik těla je krytem. Odrážení útoků zbrani je nejpřirozenější formou obrany, protože po obranném pohybu útok opětujeme. Proto kryt musí býti správný; kdo dobře nekryje, připravuje se o odbod (ripóst). Všechny kryty se provádějí na jednu dobu. Končí v předepsaných polohách výzevných.

Přednosti a výhody dobrého krytu jsou: 49

1. Každý pohyb začíná otočením pěsti do příslušné polohy; současně předešle se hrot, který při každém krytu koná větší cestu než pěst.

2. Kryjeme ze záručí nebo otočením paže obloučkem k vlastnímu tělu a pak proti sokovi.

3. Obloučkem k tělu a od těla proto, abychom útočící čepel zachytili hrubím čepel na tenčí, neboť jen tak vyvineme náležitý odpor. Při srazu obou čepelí povstává dvouramenná páka. Rameno odrážejícího musí býti vždy kratší.

Začátečník šermíř dělá obloučky větší, pokročilejší menší. Je-li sok blízko, je

pěst bliže k tělu. je-li dále, je pěst dále od těla. Toto však má význam až pro pokročilého šermíře.

4. Kryjeme, až jsme skutečně ohroženi: tedy v pravý čas; rychlost krytu se řídí rychlostí útoku.

5. Konečně kryty omezujeme: nekryjeme více než je třeba.

50 Kryty dělíme na: 1. prosté, 2. kružné, 3. polokružné, 4. povolem, 5. výtlakem, 6. změnou.

Kryty prosté.

51 Jsou základem všech ostatních. *Prostý kryt* je odraz útoku nejkratší cestou. Konají se ze všech výzev a střehů. *Konečné polohy krytů jsou totožné s polohami výzev.* Jen přechody se od sebe liší. Přechod z výzvy do výzvy děje se přímou cestou, avšak přechod z výzvy do krytu nebo z krytu do krytu obloučkem k tělu a od těla. S krytem nikdy nevypadáme.

52 Kryty prosté jsou:

1. *vnější vztyčný* (Terz) — kryje bod vnější z výzvy vnitřní vztyčné;

53 2. *vnitřní vztyčný* (Quart) — kryje bod vnitřní z výzvy vnější vztyčné;

3. *vnější sklopný* (Seconde) — kryje bod 54 spodní z výzvy vnitřní rovné (nebo vnější vztyčné);

4. *vnitřní rovný* (Cercle) — kryje bod 55 vrchní z výzvy vnější sklopné (bod dopadá těsně nad výzvu, ne k pravému rameni).

Provedení:

Ad 1. Z výzvy vedeme zbraň pokrčením paže k tělu, současně otáčíme pěst do polohy hřbetní příční a předesíláme hrot; pak náponem paže vytlačíme hrubím útočnou čepel do předepsané konečné polohy (bod 38, obr. 7), nebo zůstane pěst v dlaňové poloze, viz výzva terz.

Ad 2. Z výzvy pokrčíme paži k tělu, současně otočíme pěst do polohy dlaňové příční a předešleme hrot; pak náponem paže vytlačíme hrubím útočnou čepel do předepsané konečné polohy (bod 39). Při obou krytech pohybuje se hrot ve stejné výši (obr. 8). Máme-li terz v dlaňové poloze, zůstává pěst v této poloze.

Ad 3. Otočíme pěst do polohy hřbetní a pohybem paže z ramene (nebo předloktím), přejdeme před pravý bok (bod 40, obr. 9).

Ad 4. Otočíme pěst do polohy dlaňové příční a pohybem paže z ramene přenes-

me paži do předepsané polohy (bod 41, obr. 10).

Kromě těchto pravidelných přechodů uvedu některé změny:

56 1. Z výzvy vnější vztyčné kryjeme bod spodní krytem vnějším sklopným: ze záruči opišeme hrotem končíře oblouk otevřený na vnější stranu (vlevo dolů) a pokrčíme zároveň paži v podloktí, zachytíme útočnou zbraň a odrazíme do předepsané polohy (bod 40). Cvičíme-li terz v dlaňové poloze, otočíme zároveň s prováděním oblouku pěst do polohy hřbetní.

2. Z výzvy vnější sklopné kryjeme:

57 a) bod vrchní (vnější) krytem vnějším vztyčným (opačným směrem): ze záruči opišeme hrotem týž oblouk (zdola vlevo nahoru) a pokrčíme zároveň paži v podloktí, zachytíme bod a vytlačíme do předepsané polohy (bod 38). Bereme-li terz v dlaňové poloze, otáčíme zároveň s obloukem pěst do polohy dlaňové.

b) bod vrchní (vnitřní) krytem vnitřním vztyčným: otočíme pěst do polohy dlaňové, zvedneme z podloktí zbraň s hrotem vztyčeným k tělu a náponem paže vytlačíme zbraň (bod 39).

58 Kryty prosté (i jiné) provádíme tlakem

nebo rázem. Kryt slouží jen k odrazu útoku v jeho poslední fázi (v dobu); bylo by chybou krýti rázem na př. pohrozy bodů, protože by se takový kryt nedal ihned omezit a ke konečnému krytu došli bychom pozdě. Provedou se ostrým úhodem hrubím čepel na střed čepel sokovy.

Zpravidla užíváme krytů vnějších a vnitřních k odrazu bodů vrchních, kdežto kryty vnější sklopné a vnitřní rovné jsou určeny proti bodům spodním (nízkým). Krytů rázem se užívá později, v začátcích výcviku uplatňujeme jen kryty tlakem.

K r y t — b o d.

1. Útočník (cvičitel) provede bod do výzvy vnitřní vztyčné a vrátí se na střeh; obránce (žák) kryje krytem vnějším vztyčným a bodne s výpadem do odkrytu spodního vnějšího takto: ze záruči a mírným pokrčením paže v lokti opiše hrotem oblouček vlevo dolů a vypadne s pěstí v poloze hřbetní (nebo dlaňové) do odkrytu; paže se napne, pěst je vysoko vpravo před ramenem. 59

2. Útočník provede bod do výzvy vnější vztyčné; obránce kryje krytem vnitřním vztyčným a bodne do odkrytu vnitřního; zvedne trochu pěst, točí jí do polohy dla- 60

ňové a skloněným hrotem opisuje zároveň oblouček kolem hlavy sokovy, až namíří do odkrytu; pěst je neustále vlevo (odpora vlevo); potom napne paži a dobodne s výpadem.

61 3. Útočník provede bod do výzvy vnitřní rovné; obránce kryje krytem vnějším sklopným a bodne do odkrytu vrchního; otočí paži kolem paže a zbraně sokovy nahoru vpravo, až hrot směřuje do odkrytu; potom v poloze dlaňové s výpadem dobodne; pěst vpravo.

62 4. Útočník bodne do výzvy vnější sklopné. Po krytu vnitřním rovném odbodne obránce do odkrytu spodního; pěst zůstane vlevo (odpora vlevo), otočí se do polohy dlaňové, hrot se ze záručí sníží a namíří do odkrytu; poté následuje dobod s výpadem.

Při cvičení dbejme toho, aby útočník, jakmile byl obránce jeho bod odražen, se vrátil na střeh a nechal příslušný odkryt otevřený.

Cvičení 58.—61. procvičte s touto změnou: útočník (cvičitel) se nevrátí na střeh, nýbrž zůstane ve výpadu a obránce (žák) pro těsný rozstup provádí tytéž body bez výpadu pouhým předklonem trupu.

Bod — kryt.

Cvičení, jak se vracíme na střeh s krytem po bodu. Hlavním pravidlem je, že po vykonaném bodu kryjeme bod odvetný ještě ve výpadu a s hotovým krytem vracíme se na střeh. Chybným počínáním by bylo, kdybychom se snažili napřed povstati a pak krýti, nebo současně s pohybem těla, protože by nás odvěta dávno předtím zasáhla.

1. Útočník (žák) vykoná prostý bod do výzvy vnější vztyčné; obránce (cvičitel) kryje krytem vnitřním vztyčným a provede s výpadem bod vnitřní (bod 59); útočník ještě ve výpadu kryje krytem vnitřním vztyčným takto: napjatou paží opiše hrotem kolem hlavy sokovy oblouček, až odstraní čepel a překlopí pěst do polohy dlaňové příční; poté bez prodlení se vrátí s hotovým krytem na střeh; paže je v tomto případě více napjata (bod 52).

2. Útočník vykoná bod do výzvy vnitřní vztyčné; obránce kryje krytem vnějším vztyčným a provede bod spodní (bod 58); útočník ještě ve výpadu kryje krytem vnějším sklopným a bez prodlení vrací se na střeh. Při krytu zůstává paže napjata (bod 53).

99 3. Útočník provede bod do výzvy vnitřní rovné; obránce kryje krytem vnějším sklopným a vykoná bod vrchní (bod 60); útočník ještě ve výpadu kryje krytem (hrot napřed!) vnějším vztyčným a bez prodlení se vrací na stěh (bod 51).

67 4. Útočník provede bod do výzvy vnější sklopné; obránce kryje krytem vnitřním rovným a vykoná bod spodní (bod 61); útočník kryje týmž krytem ze záručí a vrátí se ihned na stěh (bod 54).

Obránce provádí body po krytu pomaleji a připojí výpad, když kryt útočníkův ve výpadu je hotov; poté útočník vstává a obránce s ním současně vypadne. Rychlost cvičení se stupňuje.

Totéž cvičte z rozstupu správného.

B o d — k r y t — b o d.

68 Toto cvičení spojuje všechny poznatky předešlých dvou článků a jest mu věnovati zvláštní péči; útočník (žák) vypadne s bodem, obránce (cvičitel) kryje a odbodne rovněž s výpadem, útočník kryje vrátí se na stěh a hned zas odbodne s výpadem. Tento druhý bod útočníkův vždy zasáhne. Cvičení zařídte tak, abyste úlohu útočníka a obránce měnili. Kde je učitel, bude tato základní úloha snadněji provedena.

Připomínám ještě jednou: napřed hrot, pak útok; a napřed kryt, pak návrat na stěh.

Tato čtyři cvičení prostudujte i s malými změnami, na př.:

útočník: bod s výpadem (nebo postupkou);

obránce: kryt vnější vztyčný a bod spodní s výpadem;

útočník: kryt vnější sklopný a na stěh;

obránce: zůstane ve výpadu, a

útočník provede bod vrchní předklonem trupu a bez výpadu.

Vydatně ulehčuje tato cvičení správné rozpoznání rozstupu.

Konečně cvičte i s výřitem z rozstupu správného a stupňujte rychlost.

VIII.

Kryty kružné (controparata)

vzniknou, když odraz bodu nebo přebodu provedeme kružným pohybem nad útočící zbraní nebo pod ní a vrátíme se do polohy, z níž jsme kryt začali. Pěst nesmí opustit předepsané umístění.

Jsou delší krytů prostých, zato však výhodným prostředkem obranným, protože odchyľují útočnou čepel na stranu, kterou

sok nečekal. Bod do výzvy vnitřní vztyčné kryjeme prostým krytem vnějším vztyčným a odbodneme bodem spodním. Kryjeme-li též bod kružně, otevře se odkryt vnitřní.

I pohrozy záladů se jimi přerušují, protože útočník, počítaje s krytem prostým, je překvapen neočekávaným krytem kružným, a kromě toho získal obránce odrazem pohrozu právo na odvetu.

Je s výhodou měniti kryty prosté s kružnými a užívati těchto na začátku sokova útoku.

Kruhy krytů, které opisuje hrot, jakož i výhyby na ně určujeme vždy podle stran šermíře, dotčený pohyb vykonávajícího (bod 114, 115).

71 1. Kružný kryt *vnitřní*: z výzvy vnitřní vztyčné spustíme ze záručí hrot s pěstí v poloze dlaňové pod vnější bod, a opisujeme vnitřní kruh zdola, vytlačíme tento ze vbodnice; abychom dodali krytu důrazu, zesílíme tlak v poslední části krytu mírným náponem předloktí kupředu do polohy počátečné. Pěst se udržuje vlevo nízko na místě. Dbejme toho, abychom nezavádili tenčím nebo středem o hrubí čepele sokovy, jelikož kryt byl by bezvýsledný.

72 2. Kružný kryt *vnější* z výzvy vnější

vztyčné: hrot spustíme ze záručí pod útočnou čepel a otočíme pěst, která zůstává vpravo na místě, přechodně do polohy skoro malíkové; hrot pokračuje na kruhu vnějším zdola a náponem předloktí končí kryt v poloze vnější vztyčné. Proti bodům vnitřním. Máme-li terz v dlaňové poloze, zůstává pěst stále v dlaňové poloze.

3. Kružný kryt *rovný* (vrchní) z výzvy 73 vnitřní rovné: hrot opisuje ze záručí vnitřní kruh shora nad útočnou čepelí a vrací se do svého východiska; pěst vlevo vysoko (útok je spodní). Proti bodům spodním.

4. Kružný kryt *sklopný* (spodní) z výzvy 74 vnější sklopné; hrot opisuje se záručí vnější kruh shora nad útočnou čepelí a vrací se do původní polohy; pěst vpravo nízko. Kruh se zde podporuje zvednutím předloktí. Útok je vrchní, ale nízký.

75 *Polokružné* kryty neopisují celý, nýbrž jen půl kruhu (oblouk). Jsou tyto: z výzvy vnější vztyčné proti bodu spodnímu přejdeme do krytu vnitřního rovného; z výzvy vnější sklopné proti bodu vrchnímu přejdeme do krytu vnitřního vztyčného.

Opakuji ještě jednou: kryt (neb výzvu) vnější vztyčnou cvičíme buď v hřbetní poloze nebo v dlaňové, ne v obou zároveň.

Pak by se totiž žák nenaučil ani jeden, ani druhý způsob.

IX.

Odbody (risposta).

76 Bod hned po krytu následující nazýváme *odbodem*.

Správný odbod musí zasáhnouti soka, dokud je po útoku ještě ve výpadu: proto odbodneme s pouhým předklonem trupu na střehu bez výpadu. Blízkosti sokovy jest třeba využítí; bylo by chybou poskytnouti mu času k úniku do rozstupu středního. Z toho plyne, že všechny odbody musí býti krátké, rychlé a do nejbližších odkrytů směřující.

Tyto odbody zoveme *prostými* na rozdíl od odbodů *střídavých* neb *obměnných*, přičiž dopadá hrot do odkrytů vzdálenějších. Odbod provedený výpadem nasvědčuje, že jsme se opozdili; snad špatnou jakostí krytu, neboť kdo špatně kryje — neripostuje. Kryt a odbod musí srůst s paží v jediný celek. Podaří-li se nám odraziti odbod, odbodneme znovu: tím povstane odbod po krytém odbodu nebo odbod na odbod (*protiodbod, controrisposta*).

77 Provedení se rovná bodům po krytu

nebo z vlastního poutka, ale bez výpadu (58—61). Útočník setrvává tak dlouho ve výpadu, až odbod sedí.

Z krytu vnitřního vztyčeného konáme bod spodní (v poloze hřbetní neb dlaňové); nebo bod vrchní s odporou vpravo;

z krytu vnějšího vztyčeného konáme odbod spodní (v poloze hřbetní); nebo bod vrchní s odporou vpravo;

z krytu vnějšího sklopného konáme odbod vrchní;

z krytu vnitřního rovného konáme odbod spodní (v poloze dlaňové) s odporou nebo *přetlak*.

X.

O styčnosti (*pressa di ferro*).

Vzájemný poměr poloh čepelí je *volný* nebo *styčný*. Styk nastává z poloh volných *dotekem*. Tak vznikají útoky *volné*, přičiž se čepel nesetkají, a *styčné*; tyto povstávají buď ze styku, který již nějaký čas trvá, nebo bezprostředně před útokem byl proveden. Dotek čepelí bez zřejmého tlaku se nazývá *dúcit*. Zesílený *dúcit* se přetvoří v *tlak*, kterým vytlačujeme nepřátelskou zbraň ze vboďnice. Tu se spojuje vlastní zbraň s čepelí sokovou, aby-

chom ji ovládli a připravili si příznivé podmínky k útoku nebo vylákali k útoku svého odpůrce. Tlak vzbuzuje protitlak nebo přetlak.

Tlak i přetlak může býti *letmý* nebo *trvalý*. Menší nebo větší citlivost tlaková se projevuje podle potřeby různým způsobem; drží-li sok zbraň ve vbodnici *toporně* (tvrdě), tu ovládneme ji trvalým přetlakem, jemuž říkáme *vmyk*. Je-li zbraň ve vbodnici *povolná* (měkké držení), pak uvolníme ji ještě více v sokové pěsti přetlakem *letmým*, který představují úhozy na čepel nebo *rázy*.

Smyků (odsmyků) užíváme hlavně při odzbroji; tyto se provádějí proti otevřené pěsti sokově. Toporné čepel se zmocníme vždy jen *vmyky*, a tuto postupně vlastním hrubím nebo středem ovládneme, udržující její hrot stranou, aby nás neohrožoval. Ráz v tomto případě byl by nevhodně volen, protože by se čepel po rázu pro přílišnou topornost navrátila do vbodnice a nás nabodla.

80 Tyto jakostní vlastnosti držení čepel zjišťujeme pokusnými údery, odrazy a přetlaky, které tvoří nejpodstatnější součást vážné hry čepelí a z ní plynoucí řadu psychologicky odůvodněných sestav.

Záchyt čepel ve vbodnici budiž proveden velmi obezřetně, neočekávaně a jistě; prozradíme-li se, může sok výhybem náš útok styčný v zárodku zmařiti a donutiti nás k tomu, abychom místo útoku kryli jeho protiútok (bod 155). 81

Záchyt čepel kryje též z rozstupu správného postup. Volba správných rázů a *vmyků* nejrůznějších odstínů je věcí vyčítění a okamžitého ocenění tlakových stupnic, k čemuž se připojuje přesné vedení hrotu a bezpečný odhad rozstupu.

O poutku.

Zachytíme-li při přechodu z jednoho střehu do druhého sokovu čepel ve vbodnici vrchní nebo spodní a odstraníme-li ji odtud nejkratší cestou do určitého směru, provedli jsme *poutko prostě*. 82

Ten, kdo čepel zachytil a odstranil, je *v poutku vlastním*, kdo je upoután, je *v poutku nepřátelském*.

Poutkem jsme otevřeli současně některý náš i sokův odkryt a proto můžeme z poutka vlastního útočiti *prostě* (*přímo*), kdežto upoutaný šermíř může nás napadnouti — pokud sami jsme se k útoku neodhodlali — pouze *výhybem* do opačného odkrytu. Tomuto výhybu — děje-li se pod paží so-

kovou nebo nad ní — říkáme *přebod*; provede-li se výhyb jako mrsk nad hrotem — *stříh*.

Připomínám, že poutko se provádí vždy na čepel klidně ve vbodnici trvající, tedy neútočící.

V rozstupu středním zachytíme čepel vlastním hrubím a zároveň ji vytlačíme ze vbodnice; zamýšlíme-li se zmocniti čepel sokovy se současným postupem (z rozstupu správného), pak nutno před začátkem postupu tuto vlastním středím si zajistiti a potom teprve postoupiti s odchylem hrotu.

Styk čepelí jest ovšem závislý na vůli šermířově a na vzdálenostech rozstupových. Proto mohou nastati styky pouhým dotekem (bez tlaku) nebo poutka neúplná, zdánlivá.

Kolik výzev, tolik poutek; tato označujeme názvy stejnojmenných krytů. Poloha paže, zbraně a provedení jsou stejné jako u krytů.

83 1. *Poutko vnitřní* (Quart) vznikne z výzvy vnější vztyčné přetlakem čepel sokovy ze vbodnice vrchní (bod 52); tenčí přiléhá k hrubí a číše vlevo vně.

84 2. *Poutko vnější* (Terz) vznikne z výzvy

vnitřní vztyčné přetlakem čepel sokovy ze vbodnice vrchní (bod 51), vytlačené tenčí je u hrubí a čišky vpravo vně.

3. *Poutko spodní* (Second) vznikne z výzvy vnitřní rovné přetlakem čepel sokovy ze vbodnice spodní (bod 53), tenčí leží u čišky a hrubí nahoře. 85

5. *Poutko vrchní* (Cercle) povstane z výzvy vnější sklopné přetlakem zbraně sokovy ze vbodnice spodní (bod 54); tenčí leží na hrubí u čišky nahoře. 86

Poutko kružné povstává, opisuje-li hrot cestu krytu kružného.

Po provedeném poutku vykonáme s výpadem bod, jak uvedeno v bodech 58—61.

P ř e n o s.

Z poutka nepřátelského můžeme *přenosem* přejíti do stejnojmenného poutka vlastního. Styku při provedení nepřerušujeme; šermíř A váže B poutkem vnitřním; B zvedne hrot, aby tenčí čepel sokovy sjelo na jeho hrubí, a přenesse zbraň do vlastního poutka vnitřního. 87

Přenos z poutek v polohách vztyčných začíná zvednutím hrotu, z polohy sklopné nebo rovné jeho snížením.

Poutko z měnou.

88 Z poutka vlastního můžeme *změnou* přejít do vlastního poutka na straně protilehlé. Styk se na okamžik přeruší. Šermíř A z vlastního poutka vnějšího opustí styk a obloučkem pod nepřátelskou čepelí opět se jí zmocní a vytlačí ji do vlastního poutka vnitřního. B povoluje a následuje v poloze střežové.

Změna se provádí z poloh vztyčných vždy pod čepelí sokovu, z poloh ostatních nad.

Po přenosu i změně může následovati bod. Cvič napřed v rozstupu středním, pak s postupem z rozstupu správného.

Přebody (cavazione).

Odhodlá-li se sok, jehož čepel jsme poutkem vytlačili, k útoku, pak může tento provést jen výhybem pod naši zbraní nebo nad ní do protilehlého odkrytu. A tento útok nazýváme přebodem. Konají se

89

z poutka nepřátelského.

1. Jsme-li upoutáni poutkem vnitřním, vykonáme *přebod vnější*. Opustíme styk,

90

opíšeme hrotem ze záručí pod zbraní sokovou spirálu kupředu, napneme paži a dobodneme pěsti v poloze dlaňové do od-

52

krytu vnějšího vrchního. Výpad následuje vždy až po namíření hrotu do odkrytu; 19
pěst s odporou vpravo.

2. Z nepřátelského poutka vnějšího obdobným způsobem provedeme *přebod vnitřní*. Ze záručí opustíme hrotem styk, opíšeme spirálu kupředu pod sokovou zbraní, namíříme a napjatou paži vbodneme do odkrytu vnitřního — 92
pěst s odporou vlevo — nebo otočením paže do odkrytu spodního (pěst v poloze hřbetní).

3. *Přebod vrchní*. — Z nepřátelského poutka spodního přebodneme otočením paže a pěsti do polohy dlaňové obdobným způsobem nad paži do odkrytu vrchního. Pěst vpravo povýš.

4. *Přebod spodní*. — Z nepřátelského 93
poutka vrchního namíříme hrot po obratu napjaté paže a pěsti do polohy hřbetní do odkrytu spodního a dobodneme. Pěst vpravo povýš.

Provádějí se: z počátku na dvě doby: ze záručí opustí hrot poutko a namíří se současným náponem paže do odkrytu; pak následuje dobod. Vykonáme-li různě přebod na jednu dobu, začínáme hrotem z úplného klidu a hrot narazí do odkrytu o něco dříve, než dopadne pata pravé nohy ve výpadu na zem. Odpora! (Viz bod 44.)

53

94 Z rozstupu správného se koná přebod takto: s postupem sesmekne se hrot bez tlaku k čišce poutající zbraně a odtud přebodneme jako z rozstupu středního.

Přebody kryjeme tak, jako body prosté. Po nácviku těchto cvičme sestavu přebod — kryt — bod podle stejných pravidel jako v článku 67 a 68.

Střih (coupé).

Je přebod nad hrotem. — Z nepřátelského poutka vnitřního vykonáme mrskem ze záručí výhyb nad hrotem, pak napneme paži a dobodneme do odkrytu vnějšího výpadem. To je *střih vnější*. Týmž způsobem se vyprostíme z poutka vnějšího *střihem vnitřním*.

Vmyky (filo).

Toporné čepel ve vbodnici se zmocníme tak, abychom ji po celé její délce mohli ovládnouti. Uchopíme ji na tenčí vlastním středem a ve stálém styku vytlačujeme ji postupně ze vbodnice, míříce současně hrotem do otvírajícího se odkrytu sokova.

97 Ze střehu vnějšího sklopného nebo vnitřního vztyčného se zmocníme (bod 83) vbodnice vrchní a vbodneme *vmykem vrchním*. Ze střehu vnějšího vztyčného

(bod 84) provedeme proti vbodnici spodní *vmyk spodní*. Z poutka vrchního můžeme též vykonati *vmyk vrchní*. 98

Vmyky konáme též proti nedbalým střehům. Z rozstupu správného zajistíme si napřed čepel a pak teprve postoupíme s útokem (bod 155).

Kryty výtlakem a povolem.

Tlak na čepel vzbudí přirozený protitlak k obraně. Kryty protitlakem se jmenují *výtlaky*. Jakmile se zmocnil útočnick čepel ke vmyku vrchnímu, zvedneme hrot, otočíme pěst do polohy hřbetní přičení a současně pokrčíme paži, aby tenčí sokovo sjelo na naše hrubí; poté vytlačíme čepel do polohy vnější vztyčné — *výtlak vrchní*. 100

Útočí-li vmykem spodním, spustíme poněkud hrot, pokrčíme paži a opětným náponem vytlačíme čepel *výtlakem spodním* (poloha jako u vlastního poutka spodního). Styk čepelí pořád trvá. 101

Vmyky kryjeme též *povolem*.

Proti vmyku vrchnímu povolíme tlaku sokovu, spustíme hrot, otočíme pěst do polohy malíkové a paži odchýlíme čepel na stranu vnitřní krytem vnitřním sklopným 102

— povol sklopný. (Paže vodorovná, poněkud pokrčená, pěst vlevo povýš, hrot dole.)

103 Při vmyku spodním zvedneme, povolujeme tiaku, hrot a vytlačíme čepel krytem vnitřním vztyčným — povol vztyčným.

I tyto povoly se konají ve stálém styku obou čepelí.

Vmyků můžeme použití též jako odbodů. Po krytu setrváme ve styku s čepelí a odbodneme: po krytu vnějším vztyčným — vmykem vrchním (bod 96),

po krytu vnějším sklopném — vmykem spodním (bod 97),

po krytu vnitřním rovném — vmykem vrchním (bod 96).

Rázy (*battuta*).

104 Úhozem na povolnou zbraň odrážíme tuto ze vbodnice nebo střehu a uvolníme ji v pěsti. Úhozy tyto nazýváme rázy. Otvírají odkryt a ztěžují kryt. Po rázu ihned napneme paži a hrot k bodu s výpadem. Konají se směrem krytů a podle nich se také jmenují: rázy prosté, kružné a změnou z poutka vlastního nebo nepřátelského.

Provedení rázů prostých:

105 1. Ráz vnitřní — ze střehu vnějšího

vztyčného (bod 59); otáčejíce pěst do polohy dlaňové příční odrazíme mocným, omezeným úhozem z předloktí a středem čepele na střed zbraň sokovu a vypadneme bodem vnitřním. Cvičíme-li terz dlaňový, nepotřebujeme otáčeti pěst.

2. Ráz vnější — ze střehu vnitřního vztyčného (bod 58); otáčejíce pěst do polohy téměř malíkové, odrazíme náponem paže čepel a vypadneme bodem spodním. Bereme-li terz dlaňový, provedeme ráz v poloze dlaňové. 106

3. Ráz spodní — ze střehu vnějšího vztyčného (bod 60); spustíme hrot a úhozem z předloktí a náponem paže odstraníme čepel ze vbodnice spodní; výpad bodem vrchním. 107

4. Ráz vrchní — ze střehu vnějšího sklopného (bod 61): záručím otočíme pěst do polohy dlaňové příční a pohybem napjaté paže z ramene odrazíme čepel; pak dobodneme bodem spodním (v poloze dlaňové). 108

Z rozstupu správného provedeme ráz s výkrokem pravé nohy.

Kryty změnou.

Body po rázu kryjeme kryty prostými nebo kryty změnou. Tyto se podobají kry- 109

tům kružným (bod 70—73) a provedou se tak, že pod čepeli neb nad ní kryjeme krytem, který je prostému krytu protilehlý. Na př.: bod po rázu vnitřním kryjeme krytem kružným vnějším místo prostého krytu vnitřního vztyčeného.

XI.

110 Naznačíme-li některý bod takovým způsobem, že vyvoláme naň u obránce kryt a tento obejdeme do odkrytu, který zabráním tohoto krytu povstal, provedli jsme *zálud (fintu)*.

111 Abychom u obránce vynutili kryt, musí mít naznačený bod všechny příznaky opravdovosti a skutečnosti; vycítí-li sok z provedení, že neběží o bod skutečný, neodpoví krytem. Tyto různé, zdánlivě skutečné body nazýváme *náznaky* nebo *pohrozy*.

Celý útok záludem se tedy skládá: z náznaku (pohrozu), výhybu na kryt (přebodu) a dovodu.

Záludy volíme z různých okolností; nejvíce proto, že naše rychlost nestačí vždy k útoku prostému. Dělíme je:

1. Podle počtu naznačených bodů:
  - a) na záludy jednoduché (s 1 pohrozem a 1 krytem),
  - b) na záludy dvojité (s 2 pohrozy a 2 kryty).

2. Podle volby druhů útočných (každý útok může být záludem): na záludy bodem, přebodem, vmykem, rázem atd.

3. Podle krytů, které obcházíme:

- a) na záludy s výhybem na kryty prosté,
- b) na záludy s výhybem na kryty kružné kružna (překruh).

Provedení ze střehu a rozstupu středního na 3 doby: 112

1. Pohroz s energickým náponem paže a předklonem trupu.

2. Výhyb na kryt jen ze záručí.

3. Dobod s výpadem (výhyb s dobdem tvoří přebod).

Potom na dvě doby: 1. Jak naznačeno.

2. Druhá splývá úplně s třetí jako přechod. Z rozstupu správného je sled pohybů tento:

1. *Dlouhý* pohroz náponem paže (různé provedení).

2. Postup s pohrozem (jakmile postoupí

levá noha, počíná kryt u obránce a současně

3. výhyb přebodem a výpadem).

Při výkonu záludu nesmí útočník zaváděti o kryt, protože obránce — v domněnání, že kryl — má právo na odbod. Je-li pohroz krátký, nemůže z rozstupu správného útočník trefit.

Záludy jednoduché bodem.

- Obránce: Útočník (ze střehu):
1. Výzva vnější vztyčná; Pohroz bodem vnitřním;
kryt vnitřní vztyčný. výhyb přechodem do odkrytu vnějšího a dobod s výpadem.
  2. Výzva vnitřní vztyčná; Pohroz bodem vnějším;
kryt vnější vztyčný; výhyb přebodem do odkrytu vnitřního a dobod s výpadem.
  3. Výzva vnější sklopná; Pohroz bodem vrchním (nízkým);
kryt vnitřní rovný. otočí paži s pěstí v poloze hřbetní dólů a dobodne do odkrytu spodního.
  4. Výzva vnitřní rovná; Pohroz bodem spodním (pěst do polohy hřbetní);

kryt vnější sklopný; otočí paži s pěstí v poloze dlanní nahoru a dobodne do odkrytu vrchního;

cvičíme-li dlaňový terz, poloha pěstí se nemění.

Záludy jednoduché přebodem.

114

Konají se ze všech poutek jako záludy předešlé.

1. Poutko spodní; Pohroz přebodem vrchním;
kryt vnitřní rovný (prostý). otočí paži s pěstí v poloze hřbetní a dobodne do odkrytu spodního.

Kružny (circolazione).

Poloha zbrani volná. Kryje-li obránce pohroz některého bodu krytem kružným a útočník tento obejde, tu povstává zálud jednoduchý, který se nazývá *kružnou* (bod 69). Jako u všech záludů tak i kružen nutno dbáti, aby se prováděly se zápěstí.

115

Překruhy (controcauzione).

Poloha zbrani styčná.

Jsou jednoduché záludy jako kružny; pohrozy však nezačínají z poloh volných,

nýbrž z nepřátelského poutka přebodem, který kryje obránce kružně.

Provedení jako v kapitole předešlé, jen obránce je v poutku vlastním. Nazývají se jako kružny podle toho, kam dopadají: překruh vnější; vnitřní, vrchní a spodní (bod 69).

Obránce:

Útočník:

1. Výzva vnější vztyčná; Pohroz bodem vnitřním;
kryt kružný vnější. opíše hrotem ze záručí kruh vnější shora do odkrytu vnitřního a dobodne s výpadem (kružna vnitřní).
2. Výzva vnitřní vztyčná; Pohroz bodem vnějším;
kryt kružný vnitřní. opíše hrotem ze záručí kruh vnitřní shora do odkrytu vnějšího a dobodne (kružna vnější).
3. Výzva vnitřní rovná; Pohroz bodem spodním (poloha dlaňová);
kryt kružný rovný (vrchní); opíše ze záručí hrotem kruh vnější shora do odkrytu spodního a dobodne v poloze dlani nebo hřbetní (kružna spodní).
4. Výzva vnější sklopná; Pohroz bodem vrchním (bod 54);

kryt kružný sklopný opíše hrotem ze záručí kruh vnější zdo-
(spodní). la do odkrytu vrchního (kružna vrchní).

Záludy v mykém.

117

Jakmile se zmocníme čepele sokovy ve vbodnici, vyvoláme přirozeně kryt výtlakem. Pocítivše tento odpor, sesmekneme se s čepele protivníkovy dříve, než nás úplně vytlačil, a dobodneme výhybem do protilehlého odkrytu. Správně vycitěný okamžik, v němž obránce s výtlakem začal, přivodí, že kryjící se šermíř setrvačností tlaku příliš na vnější stranu se vyšine a s druhým krytem na dobod se opozdí.

Vmyk byl tedy jen rázně naznačen, abychom obránce k výtlaku svedli a tento předčasně opustili.

a) Zálud vmykem vrchním (pohroz vmyku) — obránce kryje výtlakem vrchním — útočník výhybem přebodne do odkrytu vnitřního nebo spodního.

b) Zálud vmykem spodním — obránce kryje výtlakem spodním — útočník přebodne výhybem do odkrytu vnitřního.

Z rozstupu správného: napřed záchyt čepele — pak s postupem pohroz vmyku — kryt obráncův — a dobod přebodem.

Záludy po rázech.

118

Chceme-li provéstí zálud po rázech, tu vykonáme tyto *lehce* na tenčí čepele sokovy, aby obránce skutečně mohl pohroz po rázu následující krýti. Pohroz je s každým rázem nerozlučně spojen a je vždy *krátký*. Jakmile obránce pohroz kryje, vyhneme se a dobodneme s výpadem.

Příklady: a) z výzvy vnější vztyčné ráz vnitřní a pohroz bodem vnitřním — kryt vnitřní vztyčný — výhyb přebodem vnějším;

b) z výzvy vnitřní vztyčné nebo vnější sklopné ráz vnější a pohroz bodem spodním — kryt vnější sklopný — výhyb přebodem vrchním;

c) z výzvy vnější vztyčné nebo vnitřní rovné ráz spodní (do vbodnice spodní) a pohroz bodem vrchním — kryt vnější vztyčný — výhyb přebodem spodním nebo vnitřním;

d) z výzvy vnější sklopné ráz vrchní (vbodnice vrchní těsně nad čepelí) a pohroz bodem spodním (poloha pěsti dlaňové) — kryt kružný rovný — výhyb kružnou spodní.

Z rozstupu správného odrazíme napřed čepel a pak vykročíme s pohrozem bodu. Bez přerušení!

Kryje-li obránce pohrozy změnou (bod 108) místo krytů prostých, pak se děje výhyb kružnou (bod 114).

Střih — přebod; přebod — střih.

1. Z poutka nepřátelského vnitřního naznačíme mrskem ze záručí střih vnější. Obránce kryje krytem vnějším vztyčným, útočník se vyhne přebodem vnitřním. Podobně z poutka vnějšího.

119

2. Z poutka nepřátelského vnitřního pohroz přebodem vnějším, obránce kryje krytem vnějším vztyčným, útočník se vyhne střihem vnitřním. Podobně z poutka vnějšího.

120

Upozornění: Mezi střihem a přebodem a naopak není přestávky, pohyby úplně splývají a tvoří pohyb jeden.

Kryty záludů.

Pohrozy kryjeme prostě tlakem nebo kružně. Je s výhodou tyto dva kruhy krytů střídati. Zvláště neočekávané kryty kružné zachytanou útočící zbraň, přeruší útok a opravňují k odbodu. Dobod nutno vždy krýti prostě rázem; kryt kružný poslouží tu jen s připojeným odstupem.

121

Pohrozy přebodem z nepřátelských pou-

tek kryjeme zpravidla ihned po uvolnění hrotu, protože obránce jde skoro mechanicky za čepelí, která mu unikla; bychom se nesetkali s tímto krytem, provedeme pohroz přebodu zcela krátce. U zá-ludů dvojitých je pak druhý pohroz delší. Kryty na pohrozy z rozstupu správného buďtež malé, omezené, kryty na dobydy bezvadné, aby odbod neselhal.

První kryt budiž náležitě ohraničen, a nedejme se svést ke krytům rázem, dokud sok s pohrozy postupuje. Nezapomínejme nikdy po krytu odbodnouti.

Pravidelný vývoj zá-ludu vmykem rušíme tím, že místo krytu výtlakem posloužíme si odstupem a krytem kružným (změnou), který končí tam, kam směřuje útok, takže jedním krytem odrazíme zá-lud celý, pohroz i přebod.

Odbod zá-ludem.

122 Neposkytuje takových výhod, jako rychlý a krátký odbod prostý. Skládá se ze dvou pohybů; je proto dlouhý a dovo-luje útočníku vrátiti se včas na střeh a k další obraně se připraviti; rozhodněte se tedy vždy pro odbod prostý nebo obměnný.

Provedení je podobné jako při zá-ludu jednoduchém; naznačíme krátce odbod — sok kryje s návratem na střeh — pak vy-padneme přebodem. Zůstal-li útočník s krytem ve výpadu, odbodneme pouhým předklonem trupu.

Zá-ludy dvojitě.

Dvojitý zá-lud je vlastně naznačený útok 123 zá-ludu jednoduchého a povstává, když z dobođu tohoto učiníme nový pohroz a obejdeme kryt, jímž obránce dobod tohoto zá-ludu odraziti zamýšlel.

Obsahují tedy dva pohrozy a dobod. Pohrozy kryjeme jen tehdy, jsme-li jimi skutečně ohroženi. Naznačí-li útočník z rozstupu správného bod, pak jím ještě nemusím býti ohrožen, protože sok je příliš vzdálen. Nutno s tímto pohrozem se přiblížiti do rozstupu středního, abych kryl: proto je tento *první pohroz dlouhý*; pak následuje (s postupem levé nohy) pohroz druhý; jelikož se však obránce svým krytem na první pohroz s útočící čepelí nesetkal, jde rychle za uniklou čepelí, která už je v pohrozu druhém: proto musí býti tento velmi *krátký*; pak přebodneme s výpadem do odkrytu.

Takto se má krýti a útočiti správně.

Avšak šermíři vznětliví nebo převahou svého odpůrce ovlivnění odpovídají. Na prvý pohroz okamžitě krytem, dokud je útočník ještě v rozstupu správném.

Z toho plyne, že je třeba ihned tento kryt obejít: musí tedy býti *prvý pohroz* 125 *krátký*; pak zbývá provedení jednoduchého záludu, jehož prvé tempo (v tomto případě druhé) je *dlouhé*; tento druhý pohroz obránce kryje a útočník po výhybu přebodne s výpadem.

Záludy jednoduché i dvojité jsou tedy tak zařízeny, že jimi můžeme vždy soka zasáhnouti. Předpokládám ovšem, že pohyby paže a zbraně jsou doprovázeny souladnými a nerušenými pohyby nohou, správným rozpoznáním odvetných krytů a přesným odhadem rozstupových vzdáleností. Zvláště při záludech dvojitých je změna krytů rozmanitá a jejich postřeh obtížnější.

126 *Vedení hrotu.* Upozorňuji ještě jednou: jakmile se napne paže k prvnímu pohrozu, udržujte ji až do konce napjatou (ale ne tvrdou) a všechny výhyby (přebody) konejte jen ze záručí. Tuto nesnadnou úlohu vám ulehčí správný rozstup; neřífte se slepě kupředu a vypadněte, až jste všechny kryty obránce vyobešli. Přepadne-

te-li tělem dříve, jste nuceni pro zkrácený rozstup pokrčiti paži a v tom okamžiku ztratíte jistotu vedení hrotu.

Sestavy záludů dvojitých se dají snadno ze záludů jednoduchých odvoditi. Než je začneme cvičiti, naučíme se záludy jednoduché ve všech změnách krytí. Zde jen příklady nejjednodušší:

1. Záludy dvojité bodem: 127
Útočník (na střehu): Obránce:
a) pohroz bodem vnitř- Z výzvy větší vztyčné kryt vnitřní vztyčný; ním;
b) pohroz přebodem vnějším; kryt větší vztyčný.
c) vypadne přebodem vnitřním.
2. Záludy dvojité přebodem: 128
Útočník Obránce: vlastní je upoután: poutko vnitřní:
a) pohroz přebodem vnějším; kryt větší vztyčný;
b) pohroz přebodem vnitřním; kryt vnitřní vztyčný.
c) vypadne přebodem vnějším;
3. Zálud kružnou a přebodem: 129
Útočník (na střehu): Obránce ve výzvě vnitřní rovné:

- a) pohroz bodem spodním (poloha dlaňová); kryt kružný rovný;
- b) pohroz kružnou kryt prostý vnější sklopný.
- c) vypadne přebodem vrchním.

130

4. Zálud překruhem a přebodem:

Útočník   Obránce:
je upoután:

- a) pohroz přebodem vnitřním; kryt kružný vnější;
- b) pohroz kružnou vnitřní; kryt vnitřní vztyčný.
- c) vypadne přebodem vnějším.

131

5. Zálud dvojitý vmykem. Vyhne-li se konečnému krytu na jednoduchý zálud vmykem a dobodneme, vznikl zálud dvojitý vmykem. Po pohrozu vmykem následuje velmi krátký pohroz druhý a dobod s výpadem. Příklady:

- Obránce: ve
v bodnici vrchní:
- 1a) Z výzvy vnější vztyčné kružné se zmocnil čepele a naznačí vmyk vrchní; kryt výtlačem vrchním;
  - b) opustí kryt výtlačem a pohrozí přebodem vnitřním; kryt prostý vnitřní vztyčný;

70

- c) vypadne přebodem vnějším.
- 2a) Z výzvy vnitřní rovné se zmocní čepele a naznačí vmyk spodní; v bodnice spodní, kryt výtlačem spodním;
- b) opustí kryt výtlačem a provede pohroz přebodem vrchním; kryt prostý vnější vztyčný nebo vnitřní vztyčný.
- c) vypadne s přebodem vnitřním nebo vnějším.

Tytéž příklady, když obránce odpoví na pohroz vmykem krytem kružným.

6. Záludy dvojité po rázech. Na první pohroz po rázu může obránce odpovědět krytem prostým nebo změnou. Příklady: 132

a) z výzvy vnější vztyčné ráz vnitřní pohroz bodem vnitřním — kryt vnitřní vztyčný — pohroz přebodem vnějším — kryt vnější vztyčný — přebod vnitřní s výpadem; nebo: první pohroz kryje obránce krytem kružným vnějším — výhyb kružnou vnitřní — obránce kryje krytem vnitřním vztyčným — útočník se to- muto vyhne přebodem vnějším;

b) z výzvy vnější sklopné ráz vnější a pohroz bodem spodním — kryt vnější sklopný — pohroz přebodem vrchním — kryt polokružný vnitřní vztyčný — pře-

71

bod vnější s výpadem; nebo: první pohroz se kryje krytem vnitřním rovným — pohroz přebodem spodním — kryt vnější sklopný — výhyb přebodem vrchním.

XII.

Obnova útoku.

Mnohdy ztížíme útokem kryt protivníkův tak, že nemůže okamžitě odbodnouti. Toho využije útočník tím, že nečeká na odbod, nýbrž svůj útok obnoví. Kdybychom však útok obnovovali, když obránce správně ripostuje, zaviníme soubod (bod 165 c).

Obnovení útoku nastává:

133 a) když obránce kryje, ale neripostuje; útočník zůstane okamžik ve výpadu a zasáhne ho ještě jednou — *dvojbodem* (rimessa) do nejbližšího odkrytu;

134 b) když obránce kryje s odstupem, ale neripostuje; útočník postoupí z výpadu levou nohou na střeh a útok s opětným výpadem opakuje. To je *výpad dvojité* (raddoppio);

135 c) když obránce unikne odskokem, postoupíme levou nohou na střeh a s postupkou soka pronásledujeme — tím vznikne *obnova útoku* (ripresa d'attacco).

Při b) a c) zpozoruje obránce, že je pronásledován; vzpamatuje se a mohl by prostý bod lehce krýti; proto je lépe útočiti záluďem. Únik obráncův s čepelí ve vbodnici dává příležitost k obnově útoku vmykem nebo rázem, který se vykoná současně s postupem levé nohy na střeh. Než obnova nastane, přidržíme na okamžik vlastní čepel na krytu protivníkově.

XIII.

O včasnosti (tempo).

Zdar útoku závisí většinou na správně voleném okamžiku útočném. Oba sokové mohou býti náležitě připraveni pro obranu i pro útok; není-li jeden z nich v pohotovosti, může býti neočekávaným útokem překvapen: říkáme, že útok byl proveden *136 v příznivém okamžiku*, který se nazývá *tempo*.

Provede-li útočník ze střehu a z rozstupu středního do výzvy obráncovy několik bodů v *pravidelných* intervalech dopadajících, zvykne si obránce na jednotvárnost nárazů bodů na kryt tak, že může slepě tyto útoky odrážeti. Při tomto suchopárném způsobu útoku a obrany nevidíme u žádného šermíře zvláštní pozornosti

nebo duševního napětí. Tak útočiti nesmíme, to nejsou příznivé okamžiky k útoku.

137 Provedeme-li nyní z úplného klidu a s touž rychlostí tytéž body několikrát za sebou, ale v dobách *nepravidelných*, vyvoláme u obránce zvláštní rozrušení z dřívějšího klidu a zaujatou napjatost duševní i tělesnou. Nevěda, kdy útočník s útokem začne, opozdí se velmi často s krytem a bude zasažen. Obránce nemůže již jako dříve mechanicky kryt opakovati, neboť okamžik krytu je nyní úplně závislý na počátku útoku; nemůže spoléhati na stejnodobý výkon, ale musí krýti teprve tehdy, když útočník se svým útokem začal. Tím však nastane určitý rozdíl časový mezi útokem a krytem a právě tento rozdíl činí obráncův kryt tak obtížným, protože než obránce útočnickův pohyb postřehne, proběhl již tento skoro polovici cesty k odkrytu.

To jest příznivě volený okamžik k útoku.

138 Avšak i za jiných okolností volíme správný čas k útoku. Šermíř zmíněnou již nepravidelností a očekáváním počátku útoku soustředí v ústředí nervovém tolik energie pro budoucí kryt (pohyb vůbec), že se jí inervuje i šermířovo svalstvo. Šermíř je v takovém napětí duševním i tě-

lesném, že organismus jeho nemůže delší dobu v tomto stavu setrvati; zvláště svalstvo hledá zpětným pohybem v ústředí nervovém ulehčení. Jelikož však vzruch tohoto centra dostoupil rovněž nejvyšší míry, vybíjí se toto napětí trhnutím v některé skupině svalové. Vybití toto způsobuje přechodnou únavu a po ní okamžité vzpružení organismu. Doba přechodu z únavy do vzpružení trvá ovšem konečně krátce, ale dostačí, aby nám poskytla opět jeden z příznivých okamžiků k útoku. Byl-li tento okamžik správně vystihnout, pak musil útok soka, který je v této době fysicky úplně bezmocný, zasáhnouti. Zvolil-li útočník okamžik k útoku před touto dobou, může býti jeho útok odražen.

139 Podobný zjev se ohlásí též u útočníka, který často nemůže své odhodlání provésti, protože byl postižen touto přechodnou bezmocností právě tehdy, když mu jeho sok dal nějakou příležitost k útoku. U obou šermířů se tedy střídají okamžiky úplné nemohoucnosti fysické s výkonnou schopností. Na nich závisí průběh a zdar každého střetnutí.

Jest proto velmi důležité pro každého šermíře, aby tyto vztahy tělesného a du-

ševního napětí, které jako fluidum přecházejí s jednoho šermíře na druhého a navzájem je ovlivňují, pečlivě cvičil a studoval.

S praktického stanoviska je pohyb, ve vhodném okamžiku provedený, nejcenějším prostředkem úspěchu v šermu.

Každý pohyb útočný, obranný, protiútočný i s obsáhlou hrou čepelí měl by se provést v pravý okamžik. Kdyby měl šermíř naprostou jistotu časové volby v příznivém okamžiku, nic by ho nezdrželo od rychlého a rozhodného provedení záměru, který by se vždy podařil; protože jí však nemá a podléhá rozrušení vlastnímu i vlivu myslícího protějšku, jest se mu spokojit s relativní jistotou při uskutečňování svých počínů. Snaha zasáhnout, zbystřená stálou pozorností, by nás brzo unavila, kdyby trvala až do vyčerpání. Tento zjev vnučuje nám v boji prchavé chvílky odpočinku a klidu, jimiž se bojovnost naše přerušuje, a my nemusíme soustřediti všechny své síly na určitý pohyb nebo vhodný okamžik, neboť tu se naskytne tolik různých příležitostí, že si je můžeme podle schopnosti a potřeby voliti.

Teprve dokonalejší šermíři porozumějí této kapitole o včasnosti nebo tempu, kte-

140
ré je ve své abstraktnosti věci vycítění. Vystihnouti je z vnějších pohnutek nelze, a když i tempo správně vycítíme, jeví se u každého šermíře jinak. V pojem tempa shrnujeme nejen výše uvedené poznatky o volbě správného okamžiku, nýbrž i každý bezděčný pohyb a posunek. Volba správných okamžiků překvapuje a působí tak sugestivně, že se nám sok úplně podrobuje.

Schopnost prováděti tempo je tedy na výsost důležitou složkou šermu, neboť jen ona samostatně tvoří a otvírá nevyčerpá-
telný pramen uměleckých sestav.

Velkou výhodou i uměním jest strhnouti na sebe útočné tempo přímo před útokem protivníkovým. Toto včasné převzetí, odloučení iniciativy, připravuje soka o všechnu rozvahu v nejkritičtějším okamžiku duševní napjatosti a nutí ho k pasivnímu, obrannému výkonu.

Tempo vyžaduje mnoho vytrvalosti, obratnosti a pohotovosti; mnoho času a cviku, abychom jím mohli řešiti duševní problémy zápasících šermířů. Praktická vypěstlost a zkušenost se projeví použitím pravého prostředku s nejvyšší ukázněností a především s nepřesnějším odhadem rozstupu. A naprostou jistotou ovlád-

nutí a vedení hrotu. To znamená: každý včasný počín budiž doprovázen nenucenými, technicky správně vypěstěnými pohyby, aby rychlost provedení nebyla rušena žádnou těžkopádností. Ukvapení a chvat škodí. K vůli a odhodlanosti druží se chytrost a záludnost. V tempu se zrcadí i povaha a temperament šermíře, které rozhodují často více než zbraň sama. Umění, sdružené s inteligencí a duševní převahou, vždycky vítězí.

Každý útok do tempa musí tedy být proveden pohyby krátkými, rychlými a rozhodnými. Okamžik počátečný volíme, když je sok v klidu nebo v pohybu, když se připravuje k útoku, ale *neútočí*. Útoky za těchto okolností uskutečněné nazýváme *útoky včasnými*. Útočí-li sok a my provedeme do jeho útoku útočné protiopatření, tu vznikají *výkony včasné* nebo *protiútoky*.

Útoky včasné.

141 Provádíme: 1. Do *přechodné únavy* mezi vybitím nahromaděné energie a opětným vzpružením, o čemž bylo jednáno v bodě 138.

142 2. Do *napjaté pozornosti* sokovy, kterou věnuje plánům pro budoucí útok,

když sám na protivníkovův útok není vnitřně připraven; nebo očekává útok, ke kterému měl již vyhlédnuty obranné prostředky a je překvapen výkonem zcela jiným. Tu se úplně podřizuje našemu jednání a jeho vůle je zlomena silnějším projevem vůle naší; kromě překvapení se ozve v něm též *morální* stísněnost. Volba 143 okamžiku k tomuto útoku je velmi těžká, protože sok nedává ve svém klidu žádného vnějšího přímého podnětu. Kdybych útočil, když odpůrce útok očekává, s pevným úmyslem ho krýt a odbodnout, pak by vedla k dobrému výsledku jen větší šermířská převaha a rychlost. Protože této převahy vždy není a často ani sílu protivníkovou neznáme, bylo by pochybné v takovém okamžiku útočiti: tempo by nebylo správné.

Příznivý okamžik volíme v tomto případě *samostatně* a proto se mohou nazvat tyto útoky včasné též útoky se *záměrem původním* (1. intence), při nichž 144 zamýšlený cíl musí být proveden, aniž je sok s to proti útoku něco podniknouti. Osvědčují se útoky krátké s výřitem, jednoduché záludy a zvláště útoky vmykem a rázem.

Přímý podnět k útoku nelze vždy pro-

vésti, proto je třeba hledati cesty jiné, nepřímé, jež nám poskytuje nepřítel svými pohyby. Tak vznikají.

- 145 3. útoky s odvislou volbou času do *přípravných pohybů sokových před útokem*. Pohyby těmito a změnami poloh hodlá si sok zjednatí výhodnější východiště k útoku; věnuje zajisté tomuto výkonu i náležitou pozornost; zeslabuje svou vlastní pohotovost a dříve, než se do nové polohy dostal, je útokem překvapen a ve své přípravě přerušen. Sám nemůže nyní nic podniknouti a musí se krýti. Porážka jeho je více rázu *fysického*.

I zde je třeba, abychom v pravý čas, s největší rychlostí a odhodlaností a zvláště s živým postřehem vystihli, že tyto přípravné pohyby plynou ze skutečné potřeby a nejsou léčkou, která nás svádí k útoku s osudným zklamáním a poučným vystřízlivěním.

Všeobecné směrnice se dají těžce stanovit. Cit pro vystižení tempa je i tu výtečnou vlastností šermířovou; vystupňujeme jej jen školením a cvikem až k určité mětě, která je výronem vrozených i vyhraněných schopností, dělicích dobrého šermíře od méně schopného.

Útok včasný směřuje zpravidla do odkrytu, který právě sok pohybem otvírá. Z rozstupu středního stačí prostý bod s výpadem, vmyk atd., z rozstupu správného vždy zálud jednoduchý; druh útoku volíme podle podmínek, jaké nám protivník pohybovými přeměnami skýtá. Příklady:

a) sok přechází z rozstupu správného a z výzvy vnější vztyčné do vnitřní vztyčné: než dopadne jeho levá noha při postupu na zem, je prostým bodem vnějším (s výpadem) zasažen;

b) vykoná-li změnu výzev v rozstupu správném na místě, pak útočíme záludem a s postupkou, protože by prostý bod trval dlouho a sok by jej jistě odrazil. Tedy: pohroz bodu vnějšího a výhyb přebodem vnitřním.

Další příležitosti k útoku včasnému jsou: 147 když sok opouští poutko, když napřáhne zbraň do vbodnice (vmyk nebo ráz!), když postoupí bez pohybu zbraně; zkrátka příčinou k útoku mohou býtí všechny prostředky výzkumné a přípravné. Záludy včasné této kapitoly jsou včasné záludy *útočné* na rozdíl od včasných záludů *obranných* (bod 160); první provádí útočník, tyto obránce.

Všechna tato cvičení rozvíjejí pozornost

a nutí k přemýšlení; zvláště bystří oko a cvičí tělo, které z naprostého klidu se odvažuje rázného výkonu; střeh budiž nízký: kočka, chystající se ke skoku, je mistrným vzorem rozhodnosti.

Protiútoky.

148

V předešlém rozboru jsme poznali, že útoky včasné se daly jen do přípravných pohybů sokových před útokem; čelíme-li však některým jeho útokům místo obrany útokem, pak jsme se ubránili *protiútokem*, který je ovšem též výkonem včasným. Až dosud byl náš protivník trpný, byl nucen se bránit; jsa si však vědom své převahy, soudnosti, rozvahy a jistoty, může i jako obránce na útok odpověděti útokem. V tomto se zračí nejen správně odhadnuté tempo, nýbrž i volba účelného protiútku. Kdo protiútočí a nekryje, je úplně za své konání odpovědný. Protiútoky se snažíme útok sokův hned v zárodku zrušiti nebo jeho dokončení zmařiti. Výkony tyto přivádějí často soubod (bod 164a), který zavíní ten, kdo místo krytu protiútočí; proto nazýváme podobné protiútoky *trpnými*. Když přerušíme vznik některého útoku a účinek do bodu ničíme, vznikají protiútoky *činné*.

S těmito obyčejně vypadáme, abychom soka ještě postupujícího zastavili, kdežto u trpných nemusí nastati žádný pohyb kupředu, ač vzdálenost šermujících toho často vyžaduje.

Trpné protiútoky.

Sem patří především *záraz*, jenž vznikne 149 před bodem do nepřátelského útoku tak, že vlastní čepelí cestu k do bodu zatarasíme (čepel se srazí), zároveň trefíme a současně touto polohou se kryjeme; je to vlastně, předem vykonaný kryt a odbod.

Konáme je do neopatrných, velkými pohyby provedených záludů slepě se řítících šermířů. Výkonu zárazu užívejme pořádku, protože můžeme lehce zaviniti soubod, který povstává, když na příklad sok útočí záludem dvojitým a my vbodli zárazem do záludu jednoduchého.

Z toho vidíme, že záraz je výkon velmi odvážný a riskantní. Jeho úspěch kolísá na vratkých vážkách šťastné náhody. Nemájíce nikdy jasné představy, očekáváme něco, co nastati může, při čemž pomáhá správný odhad a bystrost. Jistější bývá záraz, když sok často některé útoky opakuje; kdyby záraz nezklamal, byly by kryty z šermu vůbec vyloučeny.

150 Vlastní *přebod* je včasný bod do útoku před jeho skončením. Čepele na sebe nenarazí.

151 *Záraz vrchní*. Z výzvy vnější vztyčné vbodneme prostým bodem vrchním do záludu jednoduchého, který začíná pohrozem bodu vnitřního nebo spodního; pro *přebod* tohoto záludu je již cesta zárazem uzavřena. Pohyb těla se zárazem je různý; řídí se podle útočníka, nejlépe postup, abychom vrchní odkryt pro záraz určený zvětšili.

152 *Záraz spodní*. Do záludů, které končí v odkrytech spodních podobným způsobem. Z výzvy vnější sklopné záraz bodem spodním s výpadem do záludu bodem vrchním a *přebodem* spodním.

Konají se vždycky do prvního pohrozu s pěstí vpravo povýš umístěnou. Dobod útoku narazí vždy na zarážející čepel, proto musí být hrot při zárazu jistě veden a pevně v odkrytu umístěn, protože by mohl být dobodem vytlačen. Pohrozu ovšem nekryjeme.

152a Při záludech dvojitých *kryjeme první* pohroz a pak si počínáme jako při záludech jednoduchých. Kryt na první pohroz nepřerušene splývá se zárazem v jeden ucelený pohyb. Útočí-li sok několika po-

hrozy, zastavíme jej rázným zárazem (*přebodem*).

Záraz můžeme provést také po útoku, když obránce odbodne záludem (bod 121). Výkon se podobá dvojvodu včasnému a končí v témž odkrytu, který před odbodem sok kryl. Osvědčí se však jen u těch šermířů, kteří jsou zvyklí na odbod záludem. (*Appuntata*.) 153

Zárazy ostatní jsou náhodné pokusy a jen zkušeni šermíři jich užívají. *Inquartata* vzniká *přebodem* a zákrokem vlevo proti dobodům vnitřním a stříhům. *Passato sotto* proti dobodům vrchním a provede se bodem spodním, předklonem a únikem do velmi nízkého výpadu. 154 155

Činné proti útoku.

K nim patří: *přebod* včasný a odvozeniny *přebodu* a zárazu. Jimi bereme soku podmínky útoku, který chtěl provést.

1. *Přebod včasný* (cavazione in tempo).

Chce-li sok odstraniti rázem nebo vmykem čepel ze vbodnice, tu se vyhneme jeho čepeli *přebodem* do nově vznikajícího odkrytu dříve, než styk nastal. Při výhybu se nedotýkejme útočné zbraně a vykonejme *přebody* s výpadem podle známých 156

směrnic s největší rázností a odhodlaností (bod 88—93).

Přebod včasný je velmi dobrý a účinný výkon, protože ničí již v zárodku nebezpečné útoky styčné a nutí soka k tomu, aby z útoku přešel do obrany. Provádí se jednou dobou do rázů a vmyků, které sok předem prozrazuje buď náznakem nebo velkými pohyby. Proto cvičme se zmocniti se čepel tak, aby sok uniknouti nemohl. Jakmile se útočník útokem na čepel této dotkl, nemá již obránce práva na přebod a musí se krýti. Přebod včasný konáme také stříhy (bod 94).

Příklady:

a) Útočník; postup Obránce ve vbod-
rázem vnitřním; ničí:

vyhne se přebodem
včasným vnějším a vy-
padne; nebo vykoná
stříh včasný vnější.

b) postup s vmykem
spodním.

Obránce se vyhne ze
vbodnice spodní pře-
bodem včasným vrch-
ním a vypadne.

O útok u se záměrem podruž-
ným (2. intence).

157 V bodě 143 jsme se zmínili o útocích se
záměrem původním (1. intence). Jím chce-

me soka rozhodně zasáhnouti, přece však působí různé vlivy, které náš úmysl ruší. Kromě toho můžeme již před útokem počítati s určitým protiútokem, a proto útočíme s pevným předsevzetím, že vlastní útok zastavíme a protiútok odrazíme.

Protiútoky, s nimiž můžeme počítati, jsou hlavně přebohy včasné do rázů a vmyků a zárazy do záludů jednoduchých. Dejme tomu, že chceme sokovu čepel ve vbodnici odstraniti a v útok u bodem nebo záludem pokračovati; to je náš záměr původní. Avšak obránce nám tento záměr nedovolí provést, poněvadž na náš ráz přebodl a tím nás ohrozil. Zastavíme tedy útok — záměr původní se stal zbytečným — a hledáme spásu v záměru podružném, který se ohlásí krytem na přebod sokův a odbodem. Podobným způsobem zachováme se i proti zárazu, který vykoná obránce do záludu. Jakmile zpozorujeme, že obránce náš pohroz nekryje, nýbrž přebodne, vzdáme se úmyslu v útok u pokračovati, odrazíme krytem záraz a odbodneme. Zjev tento je zcela oprávněný, zvláště když jsme s ním nepočítali. Bezděčně zastavujeme útok, hledající uniklou čepel, abychom nebezpečí odvrátili. Při útocích styčných zpozorujeme již při výkroku pra-

vé nohy, že náš ráz nebo vmyk se nesetkal s čepelí sokovou, a proto kryjeme již s postupem levé nohy, zadržující tělo na střehu. Pokračovati v útoku s výpadem zvyšuje nebezpečí; my sami jsme příčinou, že se nabodneme; a potom se zkrátí rozstup tak, že není možné v malém prostoru hrot ovládnouti.

To je smysl útoků se záměrem podružným. Kryty na protiútoky buďtež provedeny krátkými, omezenými rázy. Hleďme vždy v soku vzbuditi domnění, že chceme skutečně trefiti a že s jeho protiútokem nepočítáme.

Hrou čepelí si zjednejme vždy jistotu, má-li náš sok o protiútoky a o záměru podružném vyšší rozhled.

Příklady: 1. Podružný záměr proti přebodu:

Útočník hodlá odrazit obráncovu čepel ve vbodnici rázem vnějším; tento přebodne s výpadem do odkrytu vnitřního; útočník rychle útok přeruší, kryje rázem vnitřním dobod přebodu a odbodne do odkrytu vnitřního.

2. Podružný záměr proti zárazu:

Útočník ze střehu útočí pohrozem vnitřním do obráncovy výzvy vnější vztyčné.

Tento nekryje, nýbrž přebodne do útoku zárazem vrchním; útočník zastaví útok, kryje rázně záraz krytem vnějším nebo vnitřním vztyčným a odbodne.

Podružný záměr může býti uplatněn také proti odbodům. Snažíme se zachytiti určitý odbod sokův, kterým sok rád odpovídá. Zdánlivě rázným útokem vylákáme jeho oblíbený odbod a všechnu ušetřenou energii vložíme do krytu na odbod, s nímž jsme předem počítali, a zůstávající ve výpadu, provedeme protiodbod. 160

3. Podružný záměr proti odbodu:

Útočník skončí útok dobodem spodním; obránce odráží krytem vnějším sklopným a odbodne oblíbeným odbodem vrchním; útočník ve výpadu zachytne tento odbod, na který soustředil všechny své síly, krytem vnějším nebo vnitřním vztyčným a odbodne.

Všechny kryty jsou v těchto případech blíž u těla.

Včasný zálud obranný (finta in tempo).

Je vlastně protiútok záludem; provádí vždy obránce. Tuší-li, že sok bude útočiti se záměrem podružným, na příklad proti 161

přebodu včasnému, to jest tento krytí, pak přebod mocným předklonem trupu a náponem paže pouze naznačí, krytu se vyhne a výpadem do některého odkrytu dobodne. Všechny protiútoky můžeme tedy i zdánlivě provést, abychom soka k druhému záměru přinutili a z něho těžili.

Příklady:

a) Útočník provádí útok vmykem spodním, obránce se vyhne a naznačí přebod vrchní; útočník přeruší útok a kryje pohroz přebodu krytem vnějším vztyčným a obránce zasáhne výhybem přebodným odkryt vnitřní nebo spodní (výpad).

b) Útočník útočí záludem jednoduchým, který končí v odkrytu spodním (vrch — spod); obránce naznačí rázně pohroz zárazu spodního, svede útočníka ke krytu vnějšímu sklopnému a výhybem nad tímto krytem zasáhne s výpadem útočníka v odkrytu vrchním.

Připomínám, že pohrozy přebodů a zárazů (protiútoků) jsou *velmi krátké* a úplně splývají s následujícím přebodem v jeden šroubovitý pohyb, to proto, že útočník, kterému čepel při útoku styčném unikla nebo ho při záludu ohrozila, se snaží rychle ji zase najít a přerušit útok krytem a odbodem napravit. Ale i toto

opatření je marné; on se stane obětí záludu obranného. Pohrozy záludů při útocích včasných do pohybů přípravných jsou z jasných důvodů *dlouhé*.

Útoky tyto jsou obtížnější, ale také nejkrásnější součástí celé osnovy; jsou obrazem oduševnělého a krásného zápolení. Sokové závodí přímo v uplatnění jednotlivých léček, jichž hodnotu určuje intenzivní práce mozku. Zápas duševní nemluví nikde v šermu tak výmluvnou řečí a tak vyrovnanými pohyby, jako právě při těchto výkonech. Tyto přesvědčují šermíře o jeho vnitřní síle, odměňují ho za vytrvalou práci šermířskou a připravují mu pocity radosti a vnitřního uspokojení.

Protivčasnost (controtempo).

Jako je přebod včasný prostředkem proti útokům styčným, záměr podružný nápravou proti přebodu a včasný zálud obranný opatřením proti záměru podružnému, tak je protivčasnost vyvrcholením a záštitou proti včasnému záludu obrannému.

Je výkonem trpným a provádí ji vždy *útočník*. Sokové se snaží z této řady psychologických problémů se střídavým štěstím těžiti co nejvíce a přes vystupňování myšlenkového pochodu průběh střetný

zjednodušení, neboť protivčasnost je prostý předbod (záraz) do protiútku záludem, na kterém se roztrhne celá vzcná představa duševního zápasu. Zárazem tímto uzavíráme cestu k do bodu podle platných pravidel jako při záludu jednoduchém; z toho však plyne, že musíme se včasným záludem obranným předem počítati a tento vylákati tím, že prozrazujeme ve hře čepeli kryt proti zárazu nebo přebodu, který do našeho útoku směřuje. V rozhodném okamžiku však kryt vynecháme, hned po pohrozu záraz provedeme a tak včasný zálud obranný zastavíme.

Užívající protivčasnosti, provedme pouze to, čeho je třeba, abychom soka k protiútku záludem svedli, pak následuje záraz do téhož odkrytu, který jsme na počátku útoku ohrozili.

Začátečníci nejsou oprávněni používati tohoto výkonu ve volném šermu; vyskytuje se jen u dobrých a zkušených šermířů a je proto podstatnou částí umění, které nemiluje hrubé síly, neškoleného těla a nejistého vedení hrotu. Rušení včasnosti včasností je vyvrcholením šermířské soustavy; boj za těchto podmínek ukazuje při vědeckém rozboru řadu duševních problémů obou zápasících. Že všechna tato du-

ševní práce ztroskotá na prostém bodu, zdá se být laiku nahodilé, avšak odborník vidí v ní vzcnou složku umění, které čestně zdolalo fysicky nejen soka, nýbrž zvíťazilo i morálně nad jeho duchem.

Příklad, jak se protivčasnost vyvíjí, cvičte postupně takto:

A. Útočí pohrozem bodu vrchního, přebod spodní (útok sedí).

B. Z výzvy vnější sklopné kryje krytem vnějším vztyčným a sklopným a provede odbod vrchní.

B. Vykoná do téhož útoku záraz spodní.

A. Útočí se záměrem podružným: po pohrozu bodu vrchního odrazí krytem vnějším sklopným záraz a vykoná odbod vrchní.

B. Záraz pouze naznačí, vyhne se přebodem vrchním (včasný zálud obranný).

A. Po provedeném pohrozu zárazu vbodne bodem vrchním (záraz vrchní) a uzavře tak obránci cestu k přebodu vrchnímu (protivčasnost).

Potom provedte celou sestavu plyně na dvě doby: v první vykoná útočník s postupem pohroz, obránci včasný zálud obranný, do něhož ihned útočník připojí

záraz buď s výpadem nebo bez něho (podle rozstupu) a vždy do téhož odkrytu, který prvním pohrozem ohrozil.

XIV.

Přehled útoků.

Třídíce útoky, zříme:

163

1. K vzájemné poloze zbraní před útokem; z ní vznikají:

- a) útoky volné (zábud bodem do výzvy);
- b) útoky styčné (vmyk, ráz a bod).

Oba druhy mohou býti skutečné a zdánlivé.

2. K volbě druhů: bodem, přebodem, vmykem, rázem, zábudem atd.

3. K volbě času:

a) se samostatnou volbou — přímý podnět k útoku dává sok (bod 143);

b) s odvislou volbou — nepřímý podnět k útoku dává sok (útoky včasné, bod 144).

4. K záměru:

a) původní — (bod 143);

b) podružný — (bod 157).

5. K protiútoku:

a) trpný — zárazy;

b) činný — přebod včasný a odvozeniny; včasný zábud obranný; odvozeniny zárazu.

Útok skončí na krytě, obránce neodboďává, útočník neobnovuje a naráz oba současně bodnou.

XV.

Soubod (incontro).

Soubod vznikne, když se oba sokové při některých výkonech současně nebo skoro ve stejné době zasáhnou. Příčiny vězí v nepravdelnosti útoku a obrany a zvláště při nesprávném provádění útoků včasných.

Proto může soubod zaviniti: obránce, útočník nebo oba šermíři. Některé příklady:

1. Obránce zavíní soubod:

a) když protiútočí přebodem včasným, ač útočník jeho čepel zachytil;

b) když provedl záraz do útoku a byl tímto zasažen;

c) když odbodne, třebaže nekryl útok útočníkův;

d) když odbodne pozdě a útočník odpoví dvojbodem;

e) když počítaje s útočníkovým zámě-

rem podružným protiútočí záludem; útočník však útok nepřeruší a dokončí.

2. Útočník zavíní soubod:

166 a) když se dotkl pohrozem krytu obránce a pokračuje v útoku, ač obránce správně odbodl;

b) když útočí na čepel, se kterou se nasetkal, a pokračuje v útoku, nekryje přebod včasný;

c) když odvětí po útoku dvojbodem, ač obránce správně a bez přestávky odbodl;

d) když útoky přerušuje a dokončuje, až ho obránce před dokončením zasáhl.

167 b) když útočník neodstraní čepel ze vbodnice a nabodne se: je vinen, že si odkryt nezjednal.

3. Soubod zaviněný oběma šermíři slove *soudobou* (tempo commune). Nastává:

a) když čekají delší dobu na útok a najednou oba vypadnou současně;

XVI.

168

O právu útočném.

Jen správný, hladce plynoucí, nepřerušovaný

96

šený a nenastavovaný útok čítá se útočníku k dobrému. Přerušení útoku odůvodňuje se často protiakcí sokovou nebo jeho překvapujícím jednáním. Překvapený šermíř, který útok přerušil a vzpamatovav se pokračuje v útoku, zapomíná, že útočné právo přešlo touto chybou na jeho protivníka.

Právě tak je to s obranou; špatná obrana v průběhu nějakého střetu neopravňuje k dalším výkonům, protože z tohoto nedostatku těží zase protivník.

Nepřerušujeme tedy útoku, když nemáme příčiny. Útok budiž tedy vždy krátký, rychlý a pokud možno včasný. Pak nebude mít neodůvodněný protiútok naději na získání útočného práva. Mezi zásahem vlastním a zásahem protivníkovým nesmí však nastati větší mezera časová. Právo útoku se přiznává jen tehdy, když oba zásahy dopadly současně. Opozdíme-li se s vlastním útokem, t. j. dopadne-li zásah útočícího šermíře s časovým rozdílem až po zásahu protivníkově, pak přešlo právo útočné na tohoto a zásah připadne útočícímu, protože útok buď protáhl nebo přerušil.

Útočíme-li na čepel sokovu, musíme

97

především s tímto počítati: Zmocněním se čepule máme také právo v útoku pokračovati; avšak jen tehdy, když ho ve všech podrobnostech skončíme; podaří-li se soku přebodem včasným se vyhnouti, tu v okamžiku, kdy důcit čepelí nenastal, předáváme i právo útočné obránci na tak dlouho, dokud jeho protiútok nezastavíme. Jakmile se obránce rázu vyhne, ruší tím celý útok již ve vzniku; útočník se stal nyní sám ohroženým, a protože se musí krýti, pozbyl i právo k pokračování útoku. Pokračuje-li však přece v útoku, je to znamením nedostatečného sebeopanování.

Tyto zjevy jsou vybudovány z logických zásad lidského vlivu na pud sebezáchovy a mají podklad čistě morální.

Obdobně se děje i u ostatních útoků. Uzří-li šermíř, útočící záludem, že obránce zamýšlí zárazem útok jeho zastaviti, a odhodlá-li se záraz odvrátiti, přerušil již svůj útok, právo útočné přešlo na jeho protivníka (původního obránce) a vrátilo se mu opět teprve po krytu zárazu odbodem.

Důsledky tyto plynou z praktických zkušeností, a chceme-li udržeti šerm ušlechtilým zápolením měřících se sil, pak musíme vyhovět bez výjimky těmto zákonům.

Volný šerm (assalto).

Obraz vážného boje, v němž oba šermíři se snaží uplatniti všechny theoretické poznatky a praktické zkušenosti. Nezahájí se najednou, nýbrž důkladnou přípravou s učitelem, cvičením smluveným, které se provádí, jak známo, s největší rychlostí a přesností; dále volíme cvičení volná, při nichž nevíme, kdo bude zasažen, a končně volný potyk s obmezenou látkou. Všechna tato příprava hledí zároveň k přísnému zachovávání šermířských pravidel a zákonů. 169

Tělesná obratnost, bystrá mysl, ostrohled, rozhodnost, pohotovost a odvaha, sdružená s ušlechtilou vyspělostí duševní, rozhodují napínavé střety utkání; vítězství získané rozumem je též mravním vítězstvím nad sebou samým.

Znalost povahy odpůrcovy a jeho osobních předností i slabostí bude vydatnou pomocí ve volbě taktiky; charakter i temperament šermířův se jeví ve způsobu prováděných myšlenek, které nám nesmějí uniknout bez zajímavosti; jen z nich vyplývají správné prostředky k porážce soka. Tichý a zdrženlivý člověk bude i v šermu

klidný a rozvázný; smělci a nerozvázní poznají brzy následky svého ukvapeného jednání. Ješitnost a faleš ukáže se v zatajování obdržených zásahů a snahou trefit bez ohledu na pravidla. Zjednejme si správnou představu o povaze svého soka, varujme se podceňování a samolibosti. Hleďme výzkumem vypátrati záměry svého protějšku a zastříti své vlastní. Jednejme vždy na základě správného poznání, neboť jediný zásah, který je výslednicí odůvodněné myšlenky, má větší cenu, než tucet nahodilých zdařilostí.

S provedením rozhodnutí neotálejme; volný šerm je správné odhadování, rozpoznání a užití účelných prostředků; přitom budme připraveni na všechna možná opatření protivníkovy.

Nedejme se zapřísti do vláken vlivu žádnými pohyby, zabraňme, abychom nebyli ovládnuti, když už se nám nepodaří svou vůli sokovi vnutiti. Jsouce stále na stráži, rušíme chladnokrevně záměry a nedáme se překvapiti, nýbrž překvapujeme.

Při vši živosti boje hleďme vyhověti požadavkům estetiky a budme vůči soku rytířsky zdvořilí. Šermíř vždy pamatuj, že měření sil s protivníkem se děje způsobem ušlechtilým, bez násilných prostředků, ne-

boť rušení jemné duševní práce brutálností a bezohledností dráždí často k stejným činům, které pak vzbuzují zasloužený odpor.

Úkolem šermu jako umění je s pomocí všech přednostních vlastností surové síly krotiti. Umělecké snažení nesmí vybočiti z ladných forem šermu: jsou šermíři, kteří z nedostatečného výcviku chtějí dosáhnouti dobré pověsti vyzývavostí a domýšlivostí; snaha po efektu a prázdném gestu ohlašuje se jen u nedokonalých šermířů; dokonalý spoléhá pouze na svou morální sílu a šermuje s nadšením, které je hodno vznešených tradic prastaré kultury šermířské.

XVIII.

Pravidla šermu volného.

1. Sraz obou soků proti sobě ve správném rozstupu; kukle drží v levé ruce. 170
2. Sokové se pozdraví, pak následuje pozdrav napravo a nalevo.
3. Pokryjí hlavu kuklí, přejdou na střeh, při čemž mladší zabírá střeh o něco později.
4. Na povel vedoucího zahájí první střet.
5. V průběhu boje zachovávají vzornou slušnost.

6. Každý dotek oznamují hlasitě slovem „zásah“ nebo „zasažen“, „toccato“, „touché“, skloní zbraň a vrátí se na původní místa.

7. Mluvení, volání a posušky atd., které by mohly soka uraziti, jsou nemístné; rovněž je neslušné si stěžovati a kritisovati způsob šermu sokova.

8. Neprojevuj hlasitě bolest při náhodně tvrdém bodu. Povinnosti druhého šermíře jest, aby se omluvil.

9. Zasáhneš-li nedovolenou část terče, omluv se.

10. Při změně míst neobracej se k sokovi zády.

11. Vyrázíme-li sokovi zbraň, doručme mu ji s pozdravem; upadne-li sok, zastavme útok.

12. Po skončeném utkání sejmou šermíři kukle, pozdraví sebe a okolostojící a podavše si ruku, opustí zápasíště.

13. Před každým utkáním prohlédněte bedlivě mřížoví kuklí a šířku hrotu na čepeli!

XIX.

Postup při nácviku.

A. Beze zbraně:

Část theoretická, bod 1—14, pojem šer-

mu; 11 sraz; 23 střeh; pohyby těla 24—34; terč, strany 13, 14, 15; postupka 25.

B. Se zbraní:

Popis zbraně 5; těžiště 6; uchopení, držení a ovládání 7, 8; sraz 11; pozdrav 22; směrnice 12; vbodnice 16; otáčení pěsti 9; umístění pěsti 10; střeh 23; pohyby těla 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35; odkryty 17; rozstup 18, 19, 20, 21; výzvy 37—41; žák a cvičitel 42; prostý bod ze střehu 43—46 s výpadem; potom z rozstupu správného; kryty 47—57; kryt — bod 58—61; bod — kryt 62—66; bod — kryt — bod 67—68; styčnost 77—80; poutko 81 až 85; přebody 88—93; odpora 44; výřít 36; přebod — kryt — přebod jako 67—68; zá-ludy jednoduché 109—112; odbody 75; kryty přebodů — odbod; body s upoutanou čepelí (vmyky) 96—97; střihy 94—95; kryty kružné 69—74; bod s postupkou — kryt kružný — odbod; rázy prosté 103 až 107; přenos 86; ráz — kryt prostý — odbod; poutko změnou 87; jednoduchý zálud — kryty 120; kryty změnou 108; rázy kružné 103; kryty změnou — odbod; přebody z rozstupu správného 93; kružna 114; jednoduchý zálud přebodem 113; kružna — kryty — odbod; včasnost 135—139; včas-ný bod do změny výzev 145; protiodbod

76; včasný přebod do rázu 155; překruhy 115; jednoduchý zálud přebodem (113) — kryty — odbod; kryty výtlakem 99, 100; zálud dvojitý 131; totéž s postupkou; střih — přebod, přebod — střih 118, 119; rázy kružné; dvojbod 132; kryty polokružné 74; ráz včasný; podružný záměr 156—158; záludy po rázu s postupkou 117; kryty po volem 101, 102; přenos — přebod; kružna včasná; včasný zálud obranný 160a; ráz s výřitem — bod; bod — kryty a vmyk jako odbod; zálud vmykem 116; cvik bodů 136; odbod záludem 121; podružný záměr proti odbodu 159; záludy dvojité — kryt — odbod; výpad dvojitý 133; dvojitý zálud po vmyku; tentýž — kryt — odbod; jednoduchý zálud — záraz vrchní a spodní 150, 151; včasný zálud obranný 160b; záludy proti nepravidelným krytům 74; záraz do záludu dvojitého 151a; vmyk včasný s výřitem; inquantata 153; včasný střih proti rázu; právo útočné prakticky podle 163 až 167; passata sotto 154; zálud vmykem — střih — kryt — odbod, cvičení smluvená 168; zálud střihem — přebod (nepřerušene); cvičení volná 168; protivčasnost 161; volný šerm 168. Pravidla 169.

Všechna tato cvičení se opakují s malými změnami nebo v nových sestavách.